DOGFEN YMGYNGHORI STATUDOL

Ysgol Llanaelhaearn

16 Rhagfyr 2019 - 29 Ionawr 2020

Cynnwys

Adran	Disgrifiad	Rhif y Dudalen
	Rhagair	3
1	Cyflwyniad	4
1.1	Y cynnig sy'n destun i'r ymgynghoriad statudol hwn	4
2	Yr Ymgynghoriad	4
3	Gwybodaeth Gefndirol	8
3.1	Sut y datblygwyd y cynnig	8
3.2	Panel Adolygu Ysgol (PAY) Llanaelhaearn	
4	Trefniadau Presennol yn Ardal Llanaelhaearn	8
4.1	Ysgol Llanaelhaearn	9
4.2	Ysgol Bro Plenydd	9
4.3	Ysgol yr Eifl	9
4.4	Ysgol Llangybi	10
4.5	Ysgol Pentreuchaf	10
4.6	Ysgol Chwilog	10
4.7	Categorïau Ysgolion	10
4.8	Crynodeb	11
5	Achos dros newid	12
5.1	Y Sefyllfa Bresennol	12
5.2	Niferoedd Disgyblion a Rhagamcanion	13
5.3	Cryfderau a Gwendidau y Sefyllfa Bresennol	14
6	Gwerthuso Opsiynau	15
6.1	Cymharu Opsiynau	15
6.2	Opsiynau Amgen	17
6.3	Asesiadau Effaith – Rhagdybiaeth yn erbyn cau Ysgolion Gwledig	17
6.4	Gwerthusiad o'r Opsiynau i'w Ystyried ar gyfer yr Ysgol	18
7	Y Cynnig	20
7.1	Rheswm dros y Cynnig	20
7.2	Ansawdd yr Addysg	20
7.3	Maint Dosbarthiadau ac Ystod Oedran Priodol	23
7.4	Niferoedd Disgyblion	24
7.5	Rheolaeth ac Arweinyddiaeth	25
7.6	Adnoddau Ariannol	27
7.7	Amgylchedd Dysgu	28
7.8	Y Gymuned	29
7.9	Yr Iaith Gymraeg	30
7.10	Ffactorau Daearyddol	31
7.11	Effaith ar Gydraddoldeb	32
7.12	Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol	33
7.13	Gwybodaeth am Anghenion Dysgu Ychwanegol	33
7.14	Ôl ddefnydd y Safle	33
7.15	Risgiau Posibl	33
7.16	Manteision ac anfanteision disgwyliedig y Cynnig	34
8	Crynodeb o'r cynnig	34
9	Egluro'r broses statudol a manylion ymgynghori	35
10	Amserlen Arfaethedig	37

Atodiad 1 - Gwerthuso Opsiynau

Atodiad 2 – Ffurflen Ymateb

Rhagair

Mewn cyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd ar y **5 Tachwedd 2019,** penderfynodd y Cabinet i ymgymryd â phroses ymgynghori statudol ar gynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020, a darparu addysg i ddysgwyr yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr o'r 1af Medi 2020, yn unol â gofynion Adran 48 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013.

Bydd yr ymgynghoriad statudol yn cael ei gynnal rhwng **16 Rhagfyr 2019 a 29 Ionawr 2020,** yn seiliedig ar gynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar y 31 Awst 2020, a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr ar y 1 Medi 2020.

Byddai Cyngor Gwynedd yn hoffi i chi gyflwyno eich barn fel y gellir ei hystyried cyn gwneud penderfyniad. Ar ddiwedd y cyfnod ymgynghori, byddwn yn cyflwyno adroddiad i Gabinet Cyngor Gwynedd.

Mae copi o'r ddogfen hon, a phapurau cefndirol eraill, ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg yn ogystal ag yn eich ysgol a'ch llyfrgell leol. Os ydych angen rhagor o gopïau mae croeso i chi gysylltu â'r Swyddfa Moderneiddio Addysg drwy ffonio (01286) 679 247 neu drwy e-bostio moderneiddioaddysg@gwynedd.llyw.cymru.
SYLWER – dylid anfon unrhyw sylwadau ar y ddogfen ymgynghori statudol at y Swyddfa Moderneiddio Addysg erbyn **13:00 ar ddydd Mercher, 29 Ionawr 2020**. Cewch hyd i'r manylion cyswllt perthnasol ar ddiwedd y ddogfen hon.

Edrychwn ymlaen at dderbyn eich ymateb.

Yn gywir,

Garem Jackson
Pennaeth Addysg

1. Cyflwyniad

Mae Cyngor Gwynedd yn ystyried cau Ysgol Llanaelhaearn o ganlyniad i'r cwymp sylweddol sydd wedi bod mewn niferoedd yn mynychu'r ysgol ers 2012. Ym mis Medi 2019, 8 o ddisgyblion oedd ar y gofrestr. Enwir Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, fel yr 'Ysgol Amgen' a chynigir darparu lle i'r disgyblion yma.

Mae Cyngor Gwynedd wedi ystyried sawl opsiwn ar gyfer addysg gynradd yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn er mwyn sicrhau darpariaeth gynaliadwy i'r dyfodol, gan ymateb yn benodol i'r cwymp sylweddol mewn niferoedd ers 2012. Mae'r ddogfen hon yn amlinellu'r broses ymgynghori, y ffactorau y mae'r Cyngor yn eu hystyried yn berthnasol a'r broses o wneud penderfyniadau.

1.1 Y Cynnig sy'n Destun i'r Ymgynghoriad Statudol hwn yw

Cau Ysgol Llanaelhaearn ar y 31 Awst 2020, a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr o 1 Medi 2020.

2. Yr Ymgynghoriad

Bydd yr ymgynghoriad yn cael ei gynnal rhwng y **16 Rhagfyr 2019 a 29 Ionawr, 2020.**

Dim ond ag Ysgolion Llanaelhaearn a Bro Plenydd y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymwneud, felly dylai ymatebion i'r ymgynghoriad hwn gyfeirio at y cynnig fel disgrifir ym mharagraff 1.1 uchod.

Bydd y ddogfen ymgynghori yn cael ei ddosbarthu i'r ymgynghorai canlynol yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru:

Gofynion y Cod Trefniadaeth 011/2018	Dosberthir i...
Awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;	Cyngor Gwynedd sy'n cyflwyno'r cynnig
Unrhyw awdurdod lleol arall (gan gynnwys, lle bo'n briodol, awdurdod lleol yn Lloegr) y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion ag AAA ynddi;	Cynghorau Powys, Dinbych, Conwy ac Ynys Môn
Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;	-
Unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;	-

Corff llywodraethu unrhyw ysgol sy’n destun cynigion;	Corff Llywodraethwyr Ysgol Llanaelhaearn Corff Llywodraethwyr Ysgol Bro Plenydd
Cyrff llywodraethu ysgolion eraill y mae’r cynnig, ym marn y cynigydd, yn debygol o effeithio arnynt;	Corff Llywodraethwyr Ysgol yr Eifl Corff Llywodraethwyr Ysgol Llangybi Corff Llywodraethwyr Ysgol Chwilog Corff Llywodraethwyr Ysgol Pentreuchaf
Gweinidogion Cymru;	Gweinidogion Cymru;
Aelodau Etholaethol a Rhanbarthol y Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir neu y bwriedir eu gwasanaethu gan unrhyw ysgol sy’n destun cynigion;	<u>AC Etholaeth Dwyfor-Meirionnydd</u> Dafydd Elis-Thomas AC <u>ACau rhanbarthol ar gyfer Gogledd Cymru</u> Helen Mary Jones AC Neil Hamilton AC Joyce Watson AC Eluned Morgan AC <u>AS Etholaeth Dwyfor-Meirionnydd</u>
Estyn;	Meilyr Rowlands – Prif Arolygydd Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Undebau’r athrawon ac undebau staff sy’n cynrychioli athrawon a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy’n destun cynigion;	Cynrychiolwyr NASUWT; NEU; UCAC; ASCL; UNSAIN
Y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;	Arwyn Thomas – Rheolwr Gyfarwyddwr GwE
Comisiynydd Heddlu a Throseddu yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy’n destun cynigion;	Arfon Jones - Comisiynydd Heddlu Gogledd Cymru
Unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy’n destun cynigion;	Cyngor Cymuned Llanaelhaearn Cyngor Cymuned Llannor Cyngor Tref Pwllheli
Yn achos cynigion sy’n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol neu wirfoddol y gall y cynigion effeithio arnynt, gan gynnwys Mudiad Meithrin;	Cylch Meithrin yr Eifl Cylch Meithrin Y Ffôr Cylch Meithrin Llangybi Cylch Meithrin Chwilog Cylch Meithrin Pentreuchaf
Yn achos cynigion sy’n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo’r rhain yn bodoli;	Gwynedd Ni Mudiad Meithrin – Arbenigwyr Blynyddoedd Cynnar

Yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gyrff iechyd neu gyrff trydydd sector perthnasol â buddiant yn y cynigion;	Cynrychiolydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
Yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol;	Ysgol Glan y Môr
yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth Gymraeg, Comisiynydd y Gymraeg.	Comisiynydd y Gymraeg, Holl Gynghorwyr Cyngor Gwynedd Mantell Gwynedd

Bydd y ddogfen ymgynghori hon yn cael ei chyhoeddi ar wefan Cyngor Gwynedd www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg a bydd copïau caled ar gael ar gais o'r Swyddfa Moderneiddio Addysg.

Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd swyddogion Cyngor Gwynedd yn cynnal "sesiynau galw heibio" er mwyn rhoi cyfle i Lywodraethwyr, staff, a rhieni ofyn cwestiynau a thrafod yr ymgynghoriad ymhellach.

Yn ogystal â chyflwyno sylwadau, byd modd i ymgyngoreion awgrymu opsiynau eraill drwy lenwi'r ffurflen ymateb.

Bydd y sylwadau a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol yn cael eu hystyried gan y Cabinet, cyn gwneud penderfyniad ar y camau nesaf. Bydd Cabinet Cyngor Gwynedd yn penderfynu parhau â'r cynnig ai peidio, ac a ddylid cyhoeddi Rhybudd Statudol ai peidio.

Yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 ac yn benodol 'rhagdybiaeth yn erbyn cau ysgolion gwledig', bydd modd i ymgyngoreion wneud sylwadau ynghylch yr opsiynau eraill a nodwyd yn ogystal ag ynghylch y prif gynnig (gweler adran 6.2.), a gall ymgyngoreion hefyd awgrymu opsiynau eraill a fyddai'n goresgyn y problemau sydd y tu ôl i'r cynnig i gau'r ysgol (h.y. y prif heriau sy'n wynebu'r ysgol y mae'r cynigydd am geisio ymateb iddynt).

Fel rhan o'r broses ymgynghori, bydd pecyn gwybodaeth gefndirol ar gael yn Ysgol Llanaelhaearn, Ysgol Bro Plenydd, Siop Gwynedd Pwllheli, llyfrgell Pwllheli ac ar wefan y Cyngor www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg. Mae'r pecyn yn cynnwys:

- Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018
- Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion(Cymru) 2013
- Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i blant Gwynedd
- Pecyn Ystadegau (2019-20)
- Adroddiad Asesiad Ardrawiad Ieithyddol
- Adroddiad Asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned
- Adroddiad Asesiad Cydraddoldeb
- Adroddiad Asesiad o'r effaith debygol ar drefniadau teithio
- Adroddiad Asesiad o'r effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg
- Adroddiad Asesiad Llesiant
- Cyfarfodydd Lleol
- Adroddiad Cabinet a Thaflen Benderfyniad Mehefin 2019
- Adroddiad Cabinet a Thaflen Benderfyniad Tachwedd 2019

Os ydych yn dymuno derbyn y ddogfen hon ar ffurf wahanol, neu os oes gennych gwestiynau eraill am y cynnig, cysylltwch â'r Swyddfa Moderneiddio Addysg ar 01286 679247.

Ymgynghoriad gyda Plant a Phobl Ifanc

Gwneir trefniadau hefyd i sicrhau ein bod yn derbyn barn plant a phobl ifanc sy'n mynychu'r ysgolion. Bydd sesiynau dynodedig yn cael eu cynnal gyda grŵp o ddisgyblion o'r ddwy ysgol – mae'r union drefniadau i'w cadarnhau. Mae'r ddogfen ymgynghori ar gyfer plant a phobl ifanc i'w gweld ar wefan y Cyngor www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg ynghyd â ffurflen ymateb/holiadur. Golygai hyn y gall plant a phobl ifanc sydd heb fynychu sesiwn yn eu hysgol, ymateb i'r ymgynghoriad yn ogystal.

Sut i Ymateb i'r Ymgynghoriad?

Gallwch ymateb i'r ymgynghoriad hwn trwy lenwi'r ffurflen ymateb sydd wedi ei hatodi i'r ddogfen ymgynghori a'i dychwelyd i:

E-bost: moderneiddioaddysg@gwynedd.llyw.cymru

Post: Swyddfa Moderneiddio Addysg
Cyngor Gwynedd
Stryd y Jêl
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Nodyn - Rhaid i bob ymateb, boed drwy'r post neu e-bost, gyrraedd Pencadlys y Cyngor erbyn **13:00 o'r gloch ar ddydd Mercher, 29 Ionawr 2020.**

3. Gwybodaeth Gefndirol

3.1. Sut y Datblygwyd y Cynnig

Ym mis Medi 2018, roedd y nifer o ddisgyblion yn mynychu Ysgol Llanaelhaearn wedi lleihau i 11. Yn ei gyfarfod ar y 4ydd Mehefin 2019, cymeradwywyd y Cabinet y penderfyniad a geisir, sef “gofyn am ganiatâd i gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda’r corff llywodraethol (*Ysgol Llanaelhaearn*) a budd-ddeiliaid perthnasol eraill i drafod ystod o opsiynau posibl ar gyfer dyfodol yr ysgol”.

Erbyn Medi 2019, roedd y nifer o ddisgyblion yn mynychu’r ysgol wedi lleihau i 8, a dengys rhagamcanion y bydd gostyngiad pellach gyda 5 disgybl yn yr ysgol erbyn 2022.

Cynhaliwyd tri chyfarfod lleol rhwng Mehefin a Medi 2019 i drafod ystod o opsiynau i geisio datrys y prif heriau y mae’r ysgol yn ei wynebu.

Datblygwyd y cynnig yn unol â chyflawni nod y strategaethau presennol. Cyflwynwyd y Strategaeth “Addysg Gynradd o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd” i gyfarfod o’r Cyngor Llawn ar 2il Ebrill 2009. Derbyniwyd y strategaeth yn unfrydol gan y Cyngor ac mae’n amlinellu’r weledigaeth:

> “Cynnig addysg o’r ansawdd uchaf posibl fydd yn rhoi’r profiadau, y sgiliau a’r hyder i blant y Sir a’u galluogi i ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn”

Defnyddiwyd ffactorau'r Strategaeth Addysg Gynradd o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd i’w mesur yn erbyn yr opsiynau. Mae’r asesiad hwn i’w weld fel atodiad i’r ddogfen yma.

Yn ogystal, ystyriwyd y strategaethau a’r amcanion a ganlyn wrth ddatblygu’r cynnig:
- Tuag at 2025 – Dyfodol Addysg a Hyfforddiant i Blant a Phobl Ifanc yng Ngwynedd
- Strategaeth Iaith Gymraeg Gwynedd
- Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-23

Yn ei gyfarfod ar 5 Tachwedd 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd benderfynu cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ar y cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, ar y 1af Medi 2020.

3.2. Panel Adolygu Ysgol Llanaelhaearn

Sefydlwyd Panel Adolygu Ysgol (PAY) Llanaelhaearn yn ystod Mehefin 2019 a chynhaliwyd cyfres o gyfarfodydd rhwng mis Mehefin a Hydref 2019, gyda'r olaf ar 30 Medi 2019. Roedd y PAY yn cynnwys pennaeth yr ysgol, llywodraethwyr, Aelod Lleol, rhieni, a staff.

Yn ystod y cyfarfodydd, ystyriwyd sawl opsiwn ar gyfer addysg gynradd dalgylch Ysgol Llanaelhaearn er mwyn sicrhau darpariaeth gynaliadwy i’r dyfodol, gan ymateb yn benodol i’r cwymp sylweddol mewn niferoedd, a maint bychain y dosbarthiadau.

4. Trefniadau Presennol yn Ardal Llanaelhaearn

Mae 4 ysgol gynradd gyfagos sydd a'u dalgylchoedd yn gorgyffwrdd dalgylch Ysgol Llanaelhaearn, sef ysgolion Yr Eifl, Llangybi, Bro Plenydd a Pentreuchaf. Yn ychwanegol i hyn, gan fod Ysgol Chwilog yn agos, a chan fod y ddwy ysgol yn cydweithio a rhannu pennaeth eisoes, cynhwysir gwybodaeth am Ysgol Chwilog yn ogystal yn yr adran hon, gan y byddai'r rhesymol ystyried y bydd disgyblion yn dymuno trosglwyddo iddi.

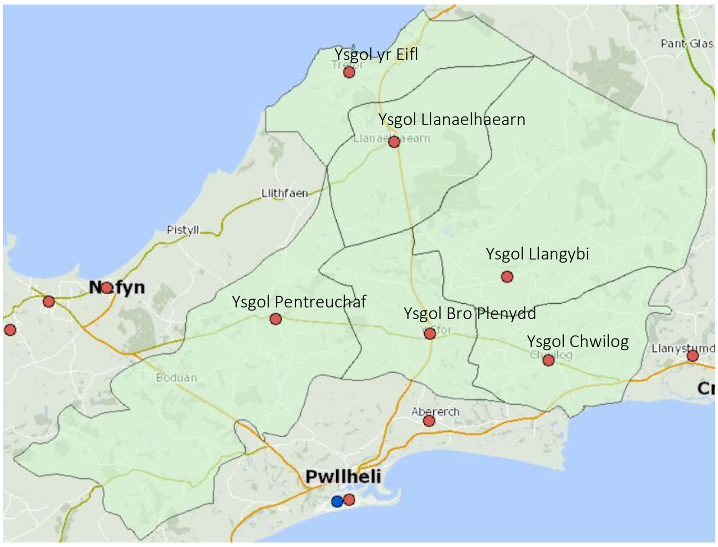

Lleoliadau ysgolion ardal Llanaelhaearn

Ysgolion sydd yn Destun yr Ymgynghoriad yma:

4.1 Ysgol Llanaelhaearn

- Mae Ysgol Llanaelhaearn yn gwasanaethu pentref Llanaelhaearn, sydd rhwng Caernarfon a Pwllheli.
- Derbynnir disgyblion i'r ysgol yn rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn dair oed ac yn ddisgyblion llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2019, roedd 8 o ddisgyblion wedi eu cofrestru yn yr ysgol. Mae'r 8 disgybl yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn.
- Dau ddosbarth sydd yn yr ysgol.
- Yn ôl cyfrifiad 2011, mae 73.8% o siaradwyr Cymraeg yn Ward Llanaelhaearn. Mae 55% o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl gartref (PLASC Ionawr 2019).
- Mae'r ysgol wedi derbyn £43,774 o gyllid ychwanegol ar gyfer sicrhau fod digon o gyllid ar gyfer cyflogi Pennaeth a Chymhorthydd. Cost fesul disgybl Ysgol Llanaelhaearn yw £12,671 (2019-20), o gymharu â chyfartaledd Sirol cost y disgybl am yr un cyfnod yn £3,884.

4.2 Ysgol Bro Plenydd

- Mae Ysgol Bro Plenydd wedi'i lleoli yng nghanol pentref Y Ffôr, sydd rhwng Caernarfon a Pwllheli.
- Derbynnir disgyblion i'r ysgol yn rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn dair oed ac yn ddisgyblion llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2019, roedd 68 (+8 meithrin) o ddisgyblion wedi eu cofrestru yn yr ysgol.
- Yn unol â data 2018, roedd 38 o ddisgyblion Ysgol Bro Plenydd yn byw o fewn dalgylch yr ysgol. Roedd 39 o ddisgyblion a oedd yn mynychu'r ysgol yn byw mewn dalgylch ysgol arall, gan gynnwys 6 oedd yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn.
- Mae tri dosbarth yn yr ysgol.

- Yn ôl cyfrifiad 2011, mae 80% o siaradwyr Cymraeg yn Ward Abererch. Mae 83% o blant yn siarad Cymraeg yn rhugl gartref (PLASC Ionawr 2019).

Ysgolion Cynradd eraill cyfagos:

Er nad ydynt yn rhan o'r cynnig, darperir gwybodaeth am yr ysgolion isod, gan y gellid ei ystyried yn rhesymol y byddai 'r disgyblion yn dymuno trosglwyddo iddynt.

4.3 Ysgol yr Eifl

- Mae Ysgol yr Eifl wedi ei lleoli yng nghanol pentref Trefor sydd oddeutu tair milltir ar ddeg o dref Caernarfon yng Ngwynedd.
- Mae yna 51 (+5 meithrin) o ddisgyblion ar y gofrestr (Medi 2019).
- Mae 83% o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl gartref (PLASC 2019).

4.4 Ysgol Llangybi

- Mae Ysgol Llangybi wedi ei lleoli yng nghanol pentref Llangybi, sydd oddeutu pum milltir o dref Pwllheli yng Ngwynedd.
- Mae yna 31 (+3 meithrin) o ddisgyblion ar y gofrestr (Medi 2019).
- Mae 53% o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl gartref (PLASC 2019).

4.5 Ysgol Pentreuchaf

- Mae Ysgol Pentreuchaf wedi ei lleoli yng nghanol pentref Pentreuchaf, ger Pwllheli.
- Mae yna 84 (+14 meithrin) o ddisgyblion ar y gofrestr (Medi 2019).
- Mae 84% o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn y cartref (PLASC 2019).

4.6 Ysgol Chwilog

- Mae Ysgol Chwilog wedi ei lleoli yng nghanol pentref Chwilog, ger Pwllheli.
- Mae yna 47 (+5 meithrin) o ddisgyblion ar y gofrestr (Medi 2019).
- Mae 84% o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn y cartref (PLASC 2019).

4.7 Categorïau Ysgolion

Mae ysgolion Gwynedd yn cael eu diffinio fel rhai Cymunedol, Gwirfoddol a Gynorthwyir *(VA)* neu Wirfoddol a Reolir *(VC)*. Yn ychwanegol, gall ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyir a Gwirfoddol a Reolir gael eu dynodi gyda chymeriad crefyddol h.y. fel ysgol yr Eglwys yng Nghymru.

Mae Ysgolion Llanaelhaearn a Bro Plenydd yn ysgolion 'Cymunedol'.

4.8 Crynodeb o Ystadegau'r Ysgolion:

		Llanaelhaearn		Bro Plenydd		Llangybi		Pentreuchaf		Yr Eifl		Chwilog	
Lleoliad yr Ysgol		Caernarfon LL54 5AL		Pwllheli LL53 6UP		Pwllheli LL53 6DQ		Pwllheli LL53 8DZ		Caernarfon LL54 5LU		Pwllheli LL53 6PS	
Ystod Oedran		3-11		3-11		3-11		3-11		4-11		3-11	
Categori'r Ysgol Ysgol Gymuned [CS] Gwirfoddol dan Gymorth [CWN] Gwirfoddol dan Reolaeth [CWR] Ysgol Uwchradd Sirol [US]		CS		CS		CS		CS		CS		CS	
Categori Cyfrwng Iaith		Cyfrwng Cymraeg		Cyfrwng Cymraeg		Cyfrwng Cymraeg		Cyfrwng Cymraeg		Cyfrwng Cymraeg		Cyfrwng Cymraeg	
Niferoedd disgyblion ar y gofrestr – Medi 2019	**Meithrin**	0		6		3		14		5		5	
	Derbyn-Bl.6	8		68		31		84		51		47	
	Cyfanswm	**8**		**74**		**34**		**98**		**56**		**52**	
Nifer o ddisgyblion ar y gofrestr am y pum mlynedd blaenorol		**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**
	Medi 2018	0	11	11	66	2	36	3	94	8	51	11	41
	Medi 2017	3	17	10	69	3	42	9	103	6	51	7	40
	Medi 2016	1	19	8	73	3	45	12	112	9	51	6	45
	Medi 2015	2	24	13	70	3	48	12	110	11	48	9	44
	Medi 2014	0	29	13	66	58	7	17	106	10	43	6	48
Capasiti	Meithrin	6		13		10		14		7		9	
	Derbyn – Bl.6	47		91		70		105		55		65	
	Cyfanswm	**53**		**104**		**80**		**119**		**62**		**74**	
Llefydd Gweigion (Derbyn – Bl.6) Medi 2019		**39 (83%)**		**23 (25%)**		**39 (56%)**		**21 (20%)**		**4 (7%)**		**18 (28%)**	
Rhagamcanion Disgyblion		**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**	**Meithrin**	**Derbyn–Bl.6**
	Medi 2020	0	7	9	67	4	30	10	82	6	50	7	48
	Medi 2021	0	5	9	67	3	28	10	77	6	52	11	49
	Medi 2022	0	5	9	65	3	22	10	72	6	51	6	54
	Medi 2023	0	3	9	63	3	22	10	69	6	48	8	52
	Medi 2024	0	3	9	62	3	21	10	69	6	44	8	55
Data perfformiad Ysgolion (Estyn)		2 x Digonol 1 x Anfoddhaol (2015) Monitro (2016)		3 x Da (2015)		5 x Da* (2018)		5 x Da* (2019)		1 x Da 2 x Digonol (2014) Monitro (2016)		2 x Digonol 1 x Anfoddhaol (2013) Monitro (2014)	
Categori Cyflwr Adeiladau (Criteria'r Cyngor) 2018-19		B		A		B		A		B		B	
Dyraniad Cyllidol 2019-20		£139,000		£292,000		£206,000		£384,000		£243,000		£207,000	
Cost y disgybl 2019-20		£12,671		£4,118		£5,582		£4,025		£4,458		£4,510	

5. Achos Dros Newid

5.1. Y Sefyllfa Bresennol

Mae'r ysgol wedi ei blaenoriaethu ar gyfer adolygiad o'r ddarpariaeth addysgol oherwydd bod nifer o heriau yn ei wynebu. Mae cwymp sylweddol mewn niferoedd wedi bod yn ddiweddar sydd wedi arwain ar sefyllfa argyfyngus gyda 8 disgybl ar y gofrestr yng nghyfrifiad Medi 2019.

O ganlyniad i'r niferoedd isel presennol, mae'r ysgol mewn sefyllfa fregus, yn benodol:

- Mae niferoedd yr ysgol yn peri pryder. Ym Medi 2019, 8 o ddisgyblion oedd wedi eu cofrestru yn yr ysgol.
- Mae'r 8 disgybl yma yn cael eu haddysgu mewn dau ddosbarth cymysg eu hoedran – un dosbarth o 3 disgybl, ac un dosbarth o 5 disgybl.
- Dengys rhagolygon y bydd niferoedd yn lleihau dros y blynyddoedd nesaf gyda 5 disgybl yn mynychu'r ysgol erbyn Medi 2022.
- Nifer o lefydd gweigion – 83% o lefydd gweigion (39 Derbyn i Flwyddyn 6, a 6 o lefydd gweigion Meithrin).
- Mae Ysgol Llanaelhaearn yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio. Mae cyfanswm y swm ychwanegol hwn yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20 yn £43,774. Nid oes ond digon o gyllid i gyflogi Pennaeth a chymhorthydd i'r dyfodol.
- Cost fesul disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn y flwyddyn ariannol 2019/20 yw £12,671 (seiliedig ar niferoedd Medi 2018, sef 11 disgybl), o gymharu a chyfartaledd Sirol cost y disgybl am yr un cyfnod yn £3,884.
- Dengys data 2018 fod 39 o blant oed cynradd yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn gyda 28 ohonynt yn mynychu ysgolion eraill.

		Dalgylch Cartref (Medi 2018) M-Bl6							
		Llanaelhaearn	**Bro Plenydd**	**Llangybi**	**Yr Eifl**	**Chwilog**	**Pentreuchaf**	**Ysgolion Eraill**	**Cyfanswm Ysgol**
Mynychu Ysgol (Medi 2018) M-Bl6	**Llanaelhaearn**	11	-	-	-	-	-	-	**11**
	Bro Plenydd	6	38	12	-	6	2	13	**77**
	Llangybi	3	-	29	-	2	1	3	**38**
	Yr Eifl	-	-	-	58	-	-	1	**59**
	Chwilog	-	-	1	-	47	-	4	**52**
	Pentreuchaf	5	5	-	1	3	39	44	**97**
	Ysgolion Eraill	14	6	5	5	12	15		
Cyfanswm Dalgylch		**39**	**49**	**47**	**64**	**70**	**57**		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Ysgolion Medi 2018

5.2. Niferoedd Disgyblion a Rhagamcanion

Mae nifer disgyblion yn ysgolion Gwynedd wedi amrywio ers 1975. Fodd bynnag, yn gyffredinol bu gostyngiad o oddeutu 19% yn nifer y disgyblion ar draws y Sir. O ganlyniad, caiff adnoddau eu gwario bob blwyddyn ar gynnal a chadw adeiladau a systemau aneffeithlon yn hytrach nag ar addysg plant a phobl ifanc.

Mae'r tabl isod yn crynhoi niferoedd disgyblion ysgolion yr ardal rhwng 1980 a 2018:

Ysgol	Niferoedd [Meithrin – Bl.6 (Oed 3-11)]									1980-2018	1980-2018
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	twf	% twf
Llanaelhaearn	25	23	31	36	30	32	38	26	11	-14	-56%
Bro Plenydd	56	45	58	59	91	86	74	83	77	21	38%
Llangybi	52	47	67	57	75	88	95	51	38	-14	-27%
Pentreuchaf	75	47	54	74	100	100	111	122	97	22	29%
Yr Eifl	75	55	59	65	66	49	46	59	59	-16	-21%
Chwilog	68	68	59	59	49	50	51	53	52	-16	-24%
Cyfanswm	420	347	419	455	474	380	476	473	334		

Ffynhonnell: Data Cyfrifiad Ysgolion Gwynedd

Dengys y tabl uchod bod niferoedd disgyblion Ysgol Llanaelhaearn ar gyfer Medi 2018 yr isaf ers dros 25 mlynedd gyda lleihad o -56% o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol rhwng 1980 a 2018. Mae niferoedd ysgolion eraill yn yr ardal hefyd wedi lleihau ers 1980 – Ysgol Llangybi wedi lleihau -27%; Ysgol yr Eifl wedi lleihau -21%; ac Ysgol Chwilog wedi lleihau -24%. I'r gwrthwyneb, mae niferoedd Ysgol Bro Plenydd ac Ysgol Pentreuchaf wedi cynyddu 38% a 29% yn yr un cyfnod.

Dengys y tabl isod y boblogaeth bresennol o ddisgyblion yn yr ardal.

Ysgol	Niferoedd (Medi 2019)	
	Llawn amser	Rhan amser
Llanaelhaearn	8	0
Bro Plenydd	68	6
Llangybi	31	3
Yr Eifl	56	5
Chwilog	47	5
Pentreuchaf	84	14

Ffynhonnell: Data Cyfrifiad Medi 2019

Dengys y tabl isod rhagamcanion yr ardal ar gyfer y 5 mlynedd nesaf (Derbyn-Blwyddyn 6):

Ysgol	2020	2021	2022	2023	2024
Llanaelhaearn	7	5	5	3	3
Bro Plenydd	67	67	65	63	62
Llangybi	30	28	22	22	21
Yr Eifl	50	52	51	48	44
Chwilog	48	49	54	52	55
Pentreuchaf	82	77	72	69	69
Cyfanswm	**284**	**278**	**269**	**257**	**254**

Ffynhonnell: Data Cyfrifiad Medi 2019

5.3. Cryfderau a Gwendidau y Sefyllfa Bresennol

1. Cryfderau	1. Gwendidau
Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn	Dosbarthiadau bychain
Addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr	Niferoedd isel a diffyg profiadau o gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion ar gyfer y disgyblion
Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartref dysgwyr y dalgylch	Cost y disgybl uchel
Ansawdd yr addysg	Rhagamcanion niferoedd yn dangos gostyngiad pellach mewn niferoedd gyda 5 disgybl yn mynychu erbyn 2021 a 3 erbyn 2024
Buddiannau'r ysgol	Diffyg yn y gyllideb i'r dyfodol
	Canran o lefydd gweigion yn uchel
	Ansicrwydd o ganlyniad i'r sefyllfa arweinyddiaeth – dim trefniadau cadarn a risg y gall Ysgol Garndolbenmaen ddod a'r trefniant presenol i ben
	Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch

Ar sail y wybodaeth yma, mae'r Adran Addysg o'r farn fod y gwendidau a nodwyd yn gorbwyso'r cryfderau, ac felly nad yw parhau gyda'r ddarpariaeth addysg bresennol yn Ysgol Llanaelhaearn yn hyfyw ar gyfer y dyfodol. Y prif resymau fod yr Adran Addysg o'r farn nad yw'n ymarferol i gadw'r ysgol yw:

- Dosbarthiadau bychain iawn
- Niferoedd isel a diffyg profiadau o gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion ar gyfer y disgyblion
- Rhagamcanion ar gyfer y dyfodol yn dangos gostyngiad pellach mewn niferoedd gyda 5 disgybl yn mynychu erbyn 2021.

6. Gwerthuso Opsiynau

Yn ystod y cyfarfodydd lleol, cynigwyd a thrafodwyd nifer o fodelau posibl, yn benodol:

Dim newid (‘*Y Status Quo*’)	Gwneud Dim. Parhau gyda’r sefyllfa bresennol.
Opsiwn 2	Newid y strwythur staffio. Hysbysebu swydd Pennaeth gyda chyfrifoldeb dysgu llawr amser. Byddai’r opsiwn hwn yn lleihau costau staffio yr Ysgol.
Opsiwn 3	Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar yn yr ysgol.
Opsiwn 4	Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion eraill.
Opsiwn 5	Cais i’r Awdurdod roi gwarant fod yr ysgol am fod yn agored am isafswm o 5 mlynedd er mwyn rhoi sicrwydd a chyfle i godi niferoedd.
Opsiwn 6	Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle gan gynnwys Clwb ar ôl Ysgol a Cylch Meithrin.
Opsiwn 7	Agor Caffi ar safle’r ysgol i gyfrannu at gostau cynnal yr adeilad.
Opsiwn 8	Cau Ysgol Llanaelhaearn a’r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.

6.1 Cymharu Opsiynau

Cwblhawyd gwerthusiad o’r opsiynau er mwyn crynhoi prif gryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau yr opsiynau dan ystyriaeth. Gwerthuswyd yr holl opsiynau yn erbyn ffactorau'r Strategaeth Addysg Gynradd o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd gan roi ystyriaeth i’r Côd Trefniadaeth Ysgolion, ac ystyriaethau perthnasol eraill.

Yn unol â strategaeth ‘*Addysg Gynradd o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd’* ystyriwyd nifer o ffactorau wrth werthuso’r opsiynau, yn benodol:

i. Maint dosbarthiadau
ii. Niferoedd disgyblion
iii. Arweinyddiaeth a Staffio
iv. Y Gymuned
v. Adnoddau Ariannol
vi. Yr Iaith Gymraeg
vii. Ffactorau Daearyddol

Mae copi o’r gwerthusiad opsiynau llawn wedi ei gynnwys yn Atodiad 1.

Mae'r tabl isod yn nodi rhesymau cryno dros wrthod yr opsiynau:

Opsiwn	Disgrifiad	Rheswm dros ei wrthod
Status Quo	Gwneud Dim. Parhau gyda'r sefyllfa bresennol.	Niferoedd a rhagamcanion yn parhau yn isel, dosbarthiadau yn parhau yn fychain.
Opsiwn 2	Newid y strwythur staffio. Hysbysebu swydd Pennaeth gyda chyfrifoldeb dysgu llawr amser. Byddai'r opsiwn hwn yn lleihau costau staffio yr Ysgol .	Byddai'n gwella'r sefyllfa ariannol ond mae'r ysgol wedi cael anhawster i benodi pennaeth parhaol yn y gorffennol, pan oedd niferoedd uwch yn mynychu'r ysgol. Mae risg o golli staff a pheidio penodi pennaeth. Nid oes sicrwydd y gall gael effaith ar niferoedd a maint dosbarthiadau.
Opsiwn 3	Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar yn yr ysgol.	Gwell defnydd o'r adeilad ond nid yw uned ABC mewn ysgol yn arferol yn denu plant ac felly rhagwelir na fyddai'n effeithio ar niferoedd, rhagamcanion a maint dosbarthiadau.
Opsiwn 4	Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion eraill.	Ystyrir yr opsiwn yma ymhellach gan y byddai'n cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol.
Opsiwn 5	Cais i'r Awdurdod roi gwarant fod yr ysgol am fod yn agored am isafswm o 5 mlynedd er mwyn rhoi sicrwydd a chyfle i godi niferoedd .	Ni all yr awdurdod ymrwymo i beidio ag ymdrin â'r ysgol am 5 mlynedd. Byddai hyn yn cynrychioli llyffethair anghyfreithlon ar ei hawliau statudol.
Opsiwn 6	Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle gan gynnwys Clwb ar ôl Ysgol a Cylch Meithrin.	Byddai'r opsiwn yn gwneud gwell defnydd o'r adeilad ond nid oes tystiolaeth am alw o glwb gofal gyda chyn lleied o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol o'r ardal leol. Ni ragwelir y byddai'n cael effaith ar niferoedd a rhagamcanion, na maint dosbarthiadau.
Opsiwn 7	Agor Caffi ar safle'r ysgol i gyfrannu at gostau cynnal yr adeilad.	Byddai'r opsiwn yn gwneud gwell defnydd o'r adeilad, er hyn byddai gwahanu'r cyhoedd a'r disgyblion yn gymhleth ac nid oes modd defnyddio'r gegin heb amharu ar ofod dysgu'r disgyblion. Yn ogystal byddai angen buddsoddiad sylweddol yn y gegin er mwyn ei ddefnyddio i goginio.
Opsiwn 8	Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.	Ystyrir yr opsiwn yma ymhellach gan y byddai'n cynnig addysg i ddisgyblion mewn grwpiau mwy o gyfoedion, a gyda niferoedd a fyddai'n fwy cadarn a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.

Roedd nifer o'r opsiynau yn gwneud defnydd gwell o'r adeilad, megis sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar, Agor Caffi neu Glwb Gofal Plant. Er hynny, nid oedd yr opsiynau hyn yn cael eu hystyried fel rhai oedd yn datrys y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu wrth werthuso yn erbyn ffactorau'r Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd.

6.2 Opsiynau Amgen

Yn dilyn y gwerthusiad daeth dau o'r opsiynau i'r amlwg fel y rhai a fyddai fwyaf hyfyw a realistig i gyfarch sefyllfa'r ysgol wedi'i fesur yn erbyn y sefyllfa bresennol, sef:

Opsiwn 4	Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion cyfagos.
Opsiwn 8	Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*.

** Ystyriwyd mai Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr a fyddai'n cael ei henwi fel yr 'ysgol amgen', a manylir y rhesymau am hyn yn adran 6.4 o'r ddogfen hon.*

Mae'r ddogfen hon yn manylu ac ymhelaethu ar sefyllfa fregus yr ysgol a'r angen i gymryd camau pellach i'w gyfarch. Tra bod yr opsiwn o gynnal y sefyllfa gyfredol wedi ei ystyried dengys y gwerthusiad o'r opsiynau na fyddai'n mynd i'r afael a'r problemau sydd dan sylw.

6.3 Asesiadau Effaith – Rhagdybiaeth yn Erbyn Cau Ysgolion Gwledig

Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 wedi cyflwyno trefniadau newydd, arbennig mewn perthynas ag ysgolion gwledig, gan sefydlu rhagdybiaeth weithdrefnol yn erbyn cau. Nid yw hyn yn golygu na fydd ysgol wledig byth yn cau ond bod rhaid i'r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi'u hystyried yn gydwybodol. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei dynodi yn 'ysgol wledig' at ddiben y Cod. Golyga hyn fod rhaid dilyn cyfres fanylach o weithdrefnau a gofynion wrth lunio cynnig i gau.

Yn ogystal â'r ffactorau sy'n berthnasol wrth ddatblygu unrhyw gynnig, mae'n rhaid hefyd cynnal asesiadau penodol mewn perthynas â chynnig o'r math yma. Cynhaliwyd nifer o asesiadau yn unol â gofynion y Cod, o'r opsiynau y credir y byddent yn mynd i'r afael â sefyllfa'r ysgol. Fel y nodwyd uchod, yr opsiynau hyn oedd Opsiwn 4 Ffederaleiddio ac Opsiwn 8 i gau yr ysgol.

6.3.1. Asesiad o'r Effaith Debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg

Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion cyfagos.

Dengys yr Asesiad o'r Effaith Debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg na fyddai ffederaleiddio yn debygol o gael effaith ar sefyllfa bresennol yr ysgol yn y dyfodol agos gan fod trefniant anffurfiol o gydweithio yn bodoli eisoes gydag ysgol arall, ac yn debygol o barhau o dan drefniant model ffederal.

Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr.

Yn ôl adroddiadau diweddaraf Estyn, byddai Ysgol Bro Plenydd yn cynnig addysg o ansawdd a safon yn gyfatebol os nad gwell nag Ysgol Llanaelhaearn.

Byddai gwireddu'r opsiwn hwn yn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion gael eu haddysgu mewn grwpiau o gyfoedion sydd â llawer llai o amrediad oedran a chyfle i wella profiad addysgiadol a chymdeithasol y disgyblion, yn ddyddiol. Bydd anghenion unrhyw grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ac anghenion dysgu ychwanegol, yn cael ei asesu a'i weithredu yn unol â pholisi a gweithdrefnau'r awdurdod.

Manylir ymhellach ar ansawdd a safonau addysg yn Adran 7.2 o'r ddogfen hon a gweler asesiad llawn o'r effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg ar wefan www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

6.3.2. Asesiad o'r Effaith Debygol ar Wahanol Drefniadau Teithio

Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion cyfagos.

Dengys yr Asesiad o'r Effaith Debygol ar Wahanol Drefniadau Teithio na fyddai ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio yr ysgol. Mae'r disgyblion eisoes yn ymweld

ag Ysgol Chwilog yn wythnosol gan ddefnyddio bws mini Ysgol Llanaelhaearn, a rhagwelir y byddai hyn yn parhau o dan drefniant o ffederaleiddio yn ffurfiol, boed hynny drwy ffederaleiddio gydag Ysgol Chwilog, neu ysgol leol arall.

Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffor.
Byddai'r opsiwn o gau'r ysgol yn golygu fod angen i ddisgyblion Ysgol Llanaelhaearn deithio yn bellach i'w hysgol bob dydd. Gan fod yr ysgol amgen fwy na 2 filltir o'u cartrefi, bydd ganddynt hawl i gludiant am ddim i'r ysgol amgen. Mae Ysgol Bro Plenydd wedi ei lleoli 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn, a rhagwelir fod y daith oddeutu 5 munud bob ffordd mewn car neu fws sydd o fewn y pellter rhesymol y disgwylir i blant cynradd ei deithio i'w hysgol yn unol â'r '*Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i blant Gwynedd*' o 30 munud bob ffordd.

Bydd cludiant i'r ysgol amgen yn cael ei gynnig yn unol â Pholisi Cludiant Cyngor Gwynedd.

Manylir ymhellach ar drefniadau teithio a chludiant yn Adran 7.10 o'r ddogfen hon a gweler copi o'r asesiad llawn o'r Effaith Debygol ar Drefniadau Teithio ar wefan www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

6.3.3. Asesiad o'r Effaith Debygol ar y Gymuned

Ffederaleiddio ffurfiol gydag ysgol / ysgolion cyfagos.
Cynhaliwyd asesiad o'r Effaith Debygol ar y Gymuned, ble nodir na fyddai ffederaleiddio yn cael effaith ar y gymuned, gan y byddai presenoldeb a gweithgarwch yr ysgol yn parhau yn y gymuned, fel y sefyllfa bresennol.

Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r disgyblion i gael eu haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr.
Byddai gweithredu'r opsiwn o gau ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, y Ffôr, yn cael peth effaith negyddol ar gymuned Llanaelhaearn. Er nad oes defnydd cymunedol o adeilad yr ysgol, y mae'r ysgol yn gwneud defnydd o'r ganolfan gymunedol leol, sef Canolfan y Babell. Er hyn, yn 2018 roedd 7 o ddisgyblion oedd yn byw yn nalgylch Ysgol Llanaelhaearn eisoes yn mynychu Ysgol Bro Plenydd, ac felly mae cyswllt rhwng yr ysgol a'r ardal ehangach eisoes.

I liniaru'r effaith hyn, byddem yn annog cydweithio cymunedol rhwng Ysgol Bro Plenydd a chymuned Llanaelhaearn, lle'n briodol.

Manylir ymhellach am yr effaith ar y gymuned yn Adran 7.8 o'r ddogfen hon a gweler yr asesiad llawn ar yr effaith debygol ar y Gymuned ar wefan www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

6.4 Gwerthusiad o'r Opsiynau i'w ystyried ar gyfer yr ysgol

Ffederaleiddio gydag ysgol neu ysgolion cyfagos.
Mae'r Cod yn nodi bod ffederaleiddio yn dod â manteision arbennig i ysgolion gwledig ac yn datgan bod rhaid felly i gynigydd ddangos sut mae ffederaleiddio wedi ei ystyried fel opsiwn. Dangoswyd gall ffederaleiddio gynnig manteision i ysgolion gwledig mewn rhai sefyllfaoedd, yn benodol gan gryfhau arweinyddiaeth a chyfleoedd i gydweithio.

O dan drefniant model ffederal ffurfiol, byddai Ysgol Llanaelhaearn yn cydweithio gydag ysgol neu ysgolion lleol o dan un pennaeth (neu fwy) ac un corff llywodraethol. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai un corff llywodraethu newydd yn cael ei greu ar gyfer y ffederasiwn. Byddai hunaniaeth yr ysgolion dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn medru cael eu cadw neu eu newid i adlewyrchu'r ffederasiwn newydd. Mae'r model o ffederaleiddio yn galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, TG, adeiladau ac arbenigrwydd.

Fodd bynnag, nid oedd yr opsiwn hwn yn ymateb i'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. Byddai niferoedd yr ysgol yn parhau i fod yn isel, a maint y dosbarthiadau hefyd yn parhau i fod yn fychan.

Ystyriwyd y posibilrwydd o ffederaleiddio gydag amrywiaeth o ysgolion cyfagos yn benodol Yr Eifl, Bro Plenydd, Llangybi, Pentreuchaf a Chwilog.

Gan fod niferoedd Ysgol Llanaelhaearn wedi cyrraedd sefyllfa argyfyngus gyda 8 disgybl ar y gofrestr, dengys yr asesiad ffederaleiddio nad oedd manteision eglur i ysgolion eraill o ffederaleiddio gydag Ysgol Llanaelhaearn.

Nid oes tystiolaeth amlwg y byddai ffederaleiddio yn ffurfiol yn arwain at gynnydd mewn niferoedd.

Ystyrir felly nad hwn yw'r opsiwn gorau ar gyfer y sefyllfa yma.

Cau Ysgol Llanaelhaearn a'r plant i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen.
Mae'r model yma yn golygu cau Ysgol Llanaelhaearn a symud y disgyblion i'w haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr. Mae'r cynnig hwn yn cael ei gyflwyno yn dilyn gwerthusiad o'r opsiynau, a chanlyniad y gwerthusiad hwnnw oedd na fyddai opsiwn arall yn dod i'r afael a'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. Manylir y cynnig yma ymhellach yn y ddogfen.

Ystyriwyd mai Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr a fyddai'n cael ei henwi fel yr 'Ysgol amgen' am sawl rheswm, yn benodol:

i. Mae'r ysgol sydd agosaf yn ddaearyddol at ysgol a chanol pentref Llanaelhaearn, sef Ysgol Yr Eifl, Trefor, yn llawn. Ni fyddai'r ysgol yma yn gallu ymdopi gyda 8 o ddisgyblion ychwanegol.
ii. Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr yw'r ysgol sydd ddaearyddol agosaf wedi hynny.
iii. Y ffordd rhwng Ysgol Bro Plenydd a phentref Llanaelhaearn yw'r brif lon rhwng Caernarfon a Phwllheli gyda chyswllt cludiant cyhoeddus, ac ni fyddai'r daith i gyrraedd ysgolion eraill cyfagos mor rhwydd o bentref Llanaelhaearn.
iv. Mae Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, 3.6 milltir o Ysgol Llanaelhaearn, ac yn fwy na 2 filltir o holl gartrefi dalgylch Llanaelhaearn ac felly byddai cludiant yn cael ei ddarparu ar gyfer y disgyblion, yn unol a pholisi cludiant Cyngor Gwynedd.
v. Gall Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr dderbyn disgyblion ychwanegol heb orfod addasu'r adeilad na threfniadau dosbarthiadau. Mae 30 o lefydd gweigion gan gynnwys meithrin yno ar hyn o bryd (*cyfrifiad Medi 2019*).

Yn dilyn hyn, cynigir ymestyn dalgylch ysgol Bro Plenydd i gynnwys dalgylch Ysgol Llanaelhaearn ar gyfer y dyfodol.

7. Y Cynnig

Crynodeb o'r Cynnig

Yn dilyn gwerthusiad o'r opsiynau, y cyfeiriad a ffafrir a'r cynnig sy'n destun yr ymgynghoriad statudol hwn yw cau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020, a'r disgyblion i gael eu haddysgu yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr, sef yr 'Ysgol amgen', o 1 Medi 2020.

Ysgol Amgen	Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr	
Ystod oedran	3-11	
Categori'r ysgol (cymunedol, gwirfoddol a gynorthwyir, gwirfoddol a reolir)	Cymunedol	
Categori Iaith	Cyfrwng Cymraeg	
Dyddiad gweithredu	1 Medi 2020	
Niferoedd a ragwelir - Medi 2020	*Meithrin* 9	*Derbyn – Bl.6* 73
Capasiti (yn seiliedig ar Gylchlythyr Llywodraethwyr Cynulliad Cymru 21/2011 'Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru)	*Meithrin* 13	*Derbyn – Bl.6* 91
Ansawdd yr adeilad a'r ystafelloedd dosbarth (Categori Cyflwr Adeilad)	A	

Yn bresennol statws cymunedol sydd gan ysgolion Llanaelhaearn a Bro Plenydd, ar sail hyn oll, cynigir, yn nhermau categori cyfreithiol, mai statws 'gymunedol' yw'r opsiwn ar gyfer yr ymgynghoriad statudol.

Fel gyda phob sefyllfa debyg, mae gan rieni'r hawl i ddewis lleoliad amgen ar gyfer eu plant os ydynt yn dymuno.

Mi fyddai'r opsiwn yma'n golygu y byddwn yn:

a) Lleihau niferoedd llefydd gweigion o fewn yr ysgolion
b) Cynnig profiadau i ddisgyblion i gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion
c) Addysgu'r plant mewn dosbarthiadau o faint mwy addas
d) Lleihau'r amrediad o lwfans y pen ar gyfer holl ddisgyblion y Sir

Ceir rhai o'r rhesymau pam mai'r opsiwn hwn yw'r opsiwn a ffafrir a pham mai hwn sy'n destun y cyfnod ymgynghori statudol yn yr adran hon.

7.1. Rheswm dros y Cynnig

Y rheswm dros y cynnig i gau'r ysgol yw'r angen i gyfarch sefyllfa fregus yr ysgol. Y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu yw bod cwymp sylweddol mewn niferoedd wedi bod yn ddiweddar sydd wedi arwain at sefyllfa argyfyngus gyda 8 disgybl ar y gofrestr yng nghyfrifiad Medi 2019, a dengys rhagamcanion y bydd cwymp pellach gyda 5 o ddisgyblion ar y gofrestr erbyn 2021. Mae'r 8 disgybl hyn yn cael eu haddysgu mewn dau ddosbarth - un dosbarth o 3 ac un dosbarth o 5 disgybl.

7.2 Ansawdd yr Addysg

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau bosibl a fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn.

Un o'r blaenoriaethau yw i ddarparu'r profiadau dysgu gorau bosibl ar gyfer pob dysgwr o fewn y Sir, gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang, yn ogystal â gweithgareddau allgyrsiol sy'n eu hysgogi i ddysgu a deall, a fydd yn arwain at wellau safonau.

Mae arweinyddiaeth, llywodraethu da a strwythur rheoli yn ffactorau allweddol o ran cael ysgolion sy'n tanberfformio i wella eu perfformiad yn y pen draw.

7.2.1. Crynodeb o adroddiadau Estyn:

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?
Llanaelhaearn	**2015**	**Digonol**	**Digonol**	**Anfoddhaol**
Bro Plenydd	**2015**	**Da**	**Da**	**Da**

Ffynhonnell: Gwefan Estyn

Dylid nodi fod Ysgol Llanaelhaearn wedi bod ar daith wella ers ei harolygu diwethaf, ac nad pryder ynghylch ansawdd yr addysg bresennol sydd wedi arwain at y cynnig hwn. Yn wir, oherwydd cymhareb isel o ddisgybl i athro, mae'r plant yn gwneud cynnydd da. Serch hynny, mae'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu o niferoedd isel a dosbarthiadau o niferoedd bychain, yn golygu nad yw'r dysgwyr yn cael cyfleoedd teg i feithrin y profiadau allgyrsiol, cymdeithasol, a'r gallu i gydweithio gyda pharau a grwpiau o gyfoedion yn y dosbarth.

7.2.2. Ansawdd yr Addysg a Safonau yn y Ddwy Ysgol sydd yn Rhan o'r Ymgynghoriad:

Mae adroddiadau arolygon Estyn yn nodi bod safon darpariaeth addysg y ddwy ysgol yn amrywio.

Cafodd Ysgol Llanaelhaearn ei harolygu diwethaf ym mis Ebrill 2015, ble daethpwyd i'r casgliad mai digonol oedd perfformiad presennol yr ysgol ynghyd a'r rhagolygon gwella. Yn 2019, gosodwyd yr ysgol yn y categori melyn o ran cefnogaeth a gallu'r ysgol i wella gan Lywodraeth Cymru.

Bu i Ysgol Bro Plenydd gael ei harolygu diwethaf ym mis Chwefror 2015, ble daethpwyd i'r casgliad fod perfformiad presennol yr ysgol yn dda. Yn 2019, gosodwyd Ysgol Bro Plenydd yn y categori gwyrdd gan Lywodraeth Cymru o ran cefnogaeth a gallu'r ysgol i wella. Cynigir yr ysgol amgen addysg o ansawdd cyfatebol fan lleiaf, gan gynnig mwy o brofiadau i gydweithio a chymdeithasu gyda'u cyfoedion, ac yn galluogi'r disgyblion i fanteisio ar ystod o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol.

<u>Ysgol Llanaelhaearn</u>

Yn ystod yr arolwg diwethaf gan Estyn Ebrill 2015. Nodwyd Estyn bod perfformiad Ysgol Llanaelhaearn yn ddigonol ynghyd a'r rhagolygon gwella.

"rhan fwyaf y disgyblion yn cyfathrebu'n glir yn y Gymraeg ac yn sgwrsio'n hyderus am eu profiadau"

Yn ogystal nodwyd fod y rhan fwyaf o'r disgyblion ar draws yr ysgol yn gwneud cynnydd da yn ei darllen, a bod bron pob disgybl yn teimlo'n ddiogel a hapus yn yr ysgol ac yn gwybod at bwy i droi am gymorth a chyngor. Fodd bynnag, mae'r adroddiad yn nodi pryder am faterion yn ymwneud ac arweinyddiaeth yr ysgol.

Nodwyd yn dilyn eu hymweliad dilynol yn 2016 fod yr ysgol “wedi gwneud cynnydd da o ran y materion allweddol ar gyfer gweithredu yn dilyn ymweliad Estyn yn Medi 2016.”

Cyrhaeddiad - CA 2 sy’n cyflawni o leiaf lefel 4 yn y pwnc craidd (Llanaelhaearn)					
	DPC	Saesneg	Mathemateg	Gwyddoniaeth	Cymraeg
Ysgol Llanaelhaearn - 2019	100	100	100	100	100
Ysgol Llanaelhaearn - 2018	100	100	100	100	100
Ysgol Llanaelhaearn - 2017	-*	-*	-*	-*	-*
Cyfartaledd Gwynedd 2019	88.1	89.7	90.4	91.2	86.9
Cyfartaledd Cymru 2019	87.8	89.7	90.7	90.8	88.4

nid oedd disgyblion yn y flwyddyn addysgol berthnasol yn 2017.

Cydnabyddir fod yr ysgol wedi bod ar daith wella ers arolygiad 2015, o dan arweiniad sawl pennaeth gwahanol.

Ysgol Bro Plenydd

Yn ystod yr arolwg diwethaf yn Chwefror 2015, nodwyd fod perfformiad yr ysgol yn dda ynghyd a’r rhagolygon gwella.

“Disgyblion ar draws yr ysgol yn ymddwyn yn dda, yn frwdfrydig ac yn awyddus i ddysgu”

Yn ogystal nodwyd fod y rhan fwyaf y disgyblion yn gwneud cynnydd cyson sy’n briodol i’w hoes a’r gallu, a bod ansawdd yr addysgu yn effeithiol ar draws yr ysgol.

Cyrhaeddiad - CA 2 sy’n cyflawni o leiaf lefel 4 yn y pwnc craidd (Bro Plenydd)					
	DPC	Saesneg	Mathemateg	Gwyddoniaeth	Cymraeg
Ysgol Bro Plenydd - 2019	88.9	100	88.9	100	100
Ysgol Bro Plenydd - 2018	81.8	81.8	81.8	81.8	90.9
Ysgol Bro Plenydd - 2017	92.3	92.3	92.3	92.3	100
Cyfartaledd Gwynedd 2019	88.1	89.7	90.4	91.2	86.9
Cyfartaledd Cymru 2019	87.8	89.7	90.7	90.8	88.4

Ni fydd y cynnig yn cael effaith ar ddarpariaeth y cwricwlwm llawn gan gynnwys y cyfnod sylfaen gan fod Ysgol Bro Plenydd eisoes yn darparu addysg yn y cyfnod sylfaen a chyfnod allweddol 2 yn bresennol.

Dengys yn y tabl isod yr effaith debygol y cynnig ar bum maes arolygu perthnasol Estyn:

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	'Digonol' oedd canlyniad arolwg estyn ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Llanaelhaearn, tra bo Ysgol Bro Plenydd yn 'Dda'. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon diwethaf (2015) felly rhagwelir y byddai addysgu'r plant yn Ysgol Bro Plenydd yn effaith bositif.	Positif
Llesiant ac agweddau at ddysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosydd 'Lles' ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn, ac Ysgol Bro Plenydd yn ystod eu harolwg diweddaraf (2015), felly yn seiliedig ar yr adroddiadau hyn ni ragwelir unrhyw effaith.	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosyddion hyn ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn yn 2015, a 'Da' oedd canlyniad y dangosyddion yn ôl Estyn ar gyfer Ysgol Bro Plenydd yn 2015. Rhagwelir felly y gallai'r model hwn gael effaith bositif ar brofiadau addysgu a dysgu. Byddai addysg yn Ysgol Bro Plenydd yn golygu addysgu mewn grwpiau mwy a gyda chyfoedion i ehangu ar eu profiadau.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	'Digonol' oedd canlyniad y dangosyddion hyn ar gyfer Ysgol Llanaelhaearn yn 2015, a 'Da' oedd canlyniad y dangosyddion yn ôl Estyn ar gyfer Ysgol Bro Plenydd yn 2015. Rhagwelir felly y gallai'r model hwn gael effaith bositif ar brofiadau addysgu a dysgu.	Positif
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Yn ystod eu hadolygiad diwethaf gan Estyn, yn Chwefror 2015, fe wnaeth Ysgol Bro Plenydd gael eu rhoi yn y categori 'Da' ar gyfer holl agweddau 'arweinyddiaeth a rheolaeth'. Cafodd Ysgol Llanaelhaearn eu rhoi yn y categori 'digonol' gyda'r maes 'Arweinyddiaeth' yn benodol yn 'anfoddhaol'. Er hynny, bu i'r ysgol gyflawni'r rhagolygon gwella.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, fel ym mhob ysgol yng Ngwynedd.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Mae'r ysgol amgen wedi ei roi mewn categori 'A' o ran cyflwr, o gymharu ag Ysgol Llanaelhaearn sydd wedi'i roi yng nghategori 'B'.	Positif

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Llanaelhaearn Ebrill 2015, ac Ysgol Bro Plenydd, Chwefror 2015.

7.3 Maint Dosbarthiadau ac Ystod Oedran Priodol

Ein disgwyliad yw y bydd dosbarthiadau o faint priodol mewn ysgolion cynradd, cyn belled ag y bo modd, fel bod plant o fewn y sir yn derbyn y profiadau a'r cyfleoedd gorau posibl.

Mae Cyngor Gwynedd yn anelu i gael maint dosbarthiadau addas, gyda dim mwy na dau ystod oedran o fewn yr un dosbarth yn y cynradd. Mae'r ystod oedran o fewn dosbarthiadau hefyd yn rheswm dros sicrhau darpariaeth addas ar gyfer y dyfodol.

Ym mis Medi 2019, roedd disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn cael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – un dosbarth o 3 yn y cyfnod sylfaen, ac un dosbarth o 5 yng nghyfnod allweddol 2.

Cyfartaledd maint dosbarthiadau Ysgol Bro Plenydd ym Medi 2019 yw 25.

Dengys y tabl isod beth yw maint dosbarthiadau presennol Ysgol Llanaelhaearn ac Ysgol Bro Plenydd. Ar hyn o bryd, mae disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn cael eu haddysgu mewn grwpiau oedran sy'n rhychwantu pedwar ystod oedran.

Ysgol	Meithrin	Derbyn	Bl.1	Bl.2	Bl.3	Bl.4	Bl.5	Bl.6	Cyfanswm	Nifer y dosbarthiadau	Dosbarth mwyaf	Dosbarth lleiaf	Maint dosbarth ar gyfartaledd
Llanaelhaearn	0	0	3	0	2	0	2	1	8	2	5	3	4
Bro Plenydd	6	10	10	10	11	11	9	7	74	3	36	16	25

Ffynhonnell: Data Medi 2019

Drwy symud ymlaen i gau Ysgol Llanaelhaearn, a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Bro Plenydd, byddai'r disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas o gymharu â'r sefyllfa bresennol.

Mater i Lywodraethwyr Ysgol Bro Plenydd fyddai i benderfynu maint dosbarthiadau a dosbarthiad adnoddau staff yr ysgol.

7.4 Niferoedd Disgyblion

Mae'r rhagamcanion diweddaraf, yn seiliedig ar gyfrifiad Medi 2019, yn dangos y bydd niferoedd Ysgol Llanaelhaearn yn gostwng i 5 disgybl erbyn Medi 2022, fel y dengys yn y tabl isod:

Tabl 1 – Amcangyfrifon niferoedd Ysgol Llanaelhaearn

	M	D	1	2	3	4	5	6	Cyfanswm
Medi 2019	0	0	3	0	2	0	2	1	**8**
Amcangyfrif Medi 2020	0	0	0	3	0	2	0	2	**7**
Amcangyfrif Medi 2021	0	0	0	0	3	0	2	0	**5**
Amcangyfrif Medi 2022	0	0	0	0	0	3	0	2	**5**
Amcangyfrif Medi 2023	0	0	0	0	0	0	3	0	**3**
Amcangyfrif Medi 2024	0	0	0	0	0	0	0	3	**3**

Dengys y tabl isod y rhagolygon ar gyfer yr ardal petai'r cynnig yn cael ei weithredu:

Derbyn – Bl6	Ysgol Bro Plenydd	Ysgol yr Eifl	Ysgol Llangybi	Ysgol Pentreuchaf	Ysgol Chwilog	Cyfanswm
Medi 2019	68	51	31	84	47	**281**
Amcangyfrif Medi 2020	74	50	30	82	48	**284**
Amcangyfrif Medi 2021	72	52	28	77	49	**278**
Amcangyfrif Medi 2022	70	51	22	72	54	**269**
Amcangyfrif Medi 2023	66	48	22	69	52	**257**
Amcangyfrif Medi 2024	65	44	21	69	55	**254**

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2019

7.4.1. Llefydd Gweigion

Mae gan Ysgol Llanaelhaearn 39 (83%) o lefydd gweigion (Derbyn – Blwyddyn 6). Mae 23 (25%) o lefydd gweigion yn Ysgol Bro Plenydd. Wrth gynnwys capasiti a niferoedd Meithrin y ddwy ysgol, mae gan Ysgol Llanaelhaearn 45 (85%) o lefydd gweigion ac Ysgol Bro Plenydd 30 (29%) o lefydd gweigion.

Mae 68 o ddisgyblion (Derbyn-Blwyddyn 6), a 6 o ddisgyblion Meithrin yn mynychu Ysgol Bro Plenydd yn bresennol. Dengys rhagamcanion Ysgol Bro Plenydd y bydd 65 o ddisgyblion (Derbyn-blwyddyn 6) a 9 o ddisgyblion blwyddyn Meithrin yn yr ysgol ym Medi 2022. Mae niferoedd yn Ysgol Bro Plenydd yn fwy cadarn a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.

Gyda 23 o lefydd gweigion (a 7 o lefydd gwag ar gyfer y Meithrin), mae gan Ysgol Bro Plenydd ddigon o gapasiti ar gyfer niferoedd presennol y ddwy ysgol, ac am y tair blynedd nesaf.

Ar hyn o bryd, gyda capasiti o 492, mae 170 (35%) o lefydd gweigion yn yr ardal (ysgolion Llanaelhaearn, yr Eifl, Bro Plenydd, Llangybi, Pentreuchaf a Chwilog). Byddai gweithredu'r cynnig hwn yn lleihau’r nifer o lefydd gweigion yr ardal i 117 (27%).

7.5 Rheolaeth ac Arweinyddiaeth

Mae Cyngor Gwynedd yn cydnabod pwysigrwydd arweiniad cryf mewn ysgol fel ffordd o gynnal a gwella safonau. Mae’r camau canlynol ar waith er mwyn sicrhau arweinyddiaeth gref yn ysgolion Gwynedd ar gyfer y dyfodol:

- GwE yn hyfforddi un uwch-reolwr o bob ysgol uwchradd i ddatblygu eu sgiliau arwain personol, a hefyd i ddatblygu rheolwyr canol eu hysgolion;
- Ysgolion llwyddiannus yn rhannu arfer dda a chynnal dyddiadau Datblygu Arweinyddiaeth i reolwyr gweddill yr ysgolion;
- Cynlluniau ysgol i ysgol yn sicrhau fod arweinwyr ysgolion yn cydweithio ac yn datblygu arbenigedd arweinydd;
- Annog darpar arweinwyr i ennill y cymhwyster CPCP;
- Cynllun mentora Penaethiaid.

Ein gobaith yw y bydd penaethiaid yn cael digon o gyfle i ddarparu arweinyddiaeth a rheolaeth broffesiynol ar gyfer eu hysgolion. Hefyd rydym yn disgwyl i gyrff llywodraethol arwain ysgolion yn effeithlon o fewn eu cyllidebau er budd y disgyblion. Byddwn yn disgwyl i ysgolion fod a’r staff gorau ar gyfer darparu addysg o’r ansawdd orau.

Mae’r arweinyddiaeth yn Ysgol Bro Plenydd wedi ei adnabod gan Estyn (2015) yn nodi “mae’r ysgol yn cael ei arwain yn dda gan bennaeth sydd â disgwyliadau uchel, a gweledigaeth glir ar sut i godi safonau”.

Yn ogystal, noder fod y Corff Llywodraethu yn “ymateb yn dda i’w rôl weithredol ac maent yn monitro cynnydd yn erbyn data a blaenoriaethau yn dda”

Ar hyn o bryd, nid oes pennaeth parhaol gan Ysgol Llanaelhaearn. Yn hytrach, mae gan yr ysgol drefniant o rannu pennaeth gydag Ysgol Garndolbenmaen ers 2017/18. O Fedi 2018 ymlaen, mae’r pennaeth wedi bod yn bennaeth ar Ysgol Chwilog yn ogystal, ac felly mae Ysgol Llanaelhaearn yn rhannu pennaeth gyda dwy ysgol arall - yr unig enghraifft o bennaeth ar dair ysgol yng Ngwynedd. Mae’r pennaeth yn treulio un diwrnod yr wythnos yn arwain Ysgol Llanaelhaearn.

Mae Ysgol Llanaelhaearn yn cyflogi un athro cynradd llawn amser a chymhorthydd llawn amser. Hyd at bedwar diwrnod yr wythnos, mae’r athro cynradd yn arddel rôl pennaeth safle.

Yn ogystal â phennaeth llawn amser, mae gan Ysgol Bro Plenydd ddau athro a phedwar cymhorthydd.

Mae'r sefyllfa arweinyddiaeth Ysgol Llanaelhaearn wedi bod yn un o'r ystyriaethau ar gyfer newid, gyda sefyllfa fregus yn ymwneud a diffyg trefniadau arweinyddiaeth gwydn. Mae trefniant o rannu pennaeth wedi cynnig datrysiad tymor byr ond mae'r sefyllfa yn anghynaladwy yn y tymor hir.

7.5.1. Effaith ar Reolaeth ac Arweinyddiaeth

Mae angen sicrhau amodau gwaith sy'n galluogi penaethiaid i sefydlu awyrgylch cynhyrchiol a phositif er mwyn i ddisgyblion gyrraedd eu potensial. Yn ogystal, mae penaethiaid yn gyfrifol am osod diwylliant o welliannau parhaus sy'n cael eu gwerthuso ac sy'n cynnig cymorth i athrawon a rheolwyr canol eraill yn eu hysgolion. Un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu sector cynradd yw'r ffaith nad oes gan benaethiaid amser digonol i arwain mewn ysgolion bach iawn, a bod angen ar adegau addysgu ystod eang o blant o wahanol oedrannau a galluoedd yn yr un dosbarth. Mae Estyn (2013) yn nodi:

"Mae arweinyddiaeth a phrosesau i wella ansawdd fel arfer wedi'u datblygu'n well mewn ysgolion cynradd mawr. Mewn ysgolion cynradd bach, mae gan lawer o benaethiaid gyfrifoldeb addysgu sylweddol sy'n cyfyngu ar yr amser y gallant ei neilltuo i arwain a rheoli ac fe gânt lai o gyfleoedd i arfarnu safonau ac ysgogi gwelliant."

Gall ysgolion gyda niferoedd uwch o blant gynnig strwythur mwy cadarn i gynllunio a darparu'r cwricwlwm trwy sefydlu timau rheoli canol ac arweinwyr pwnc a chwricwlwm. Yn ogystal, gellir canoli nifer o gyfrifoldebau megis rhai yn ymwneud a'r cwricwlwm a materion rheolaethol, sy'n gallu bod yn faich i sefydliadau bach, e.e. trefniadau arfarnu, cynlluniau datblygu, rheoli perfformiad. Mae'n fwy o her i ysgolion llai i fedru creu rhaglenni hyfforddi datblygiad proffesiynol a chynlluniau datblygu penodol ynghyd a chynnig cyfleoedd teg i staff ddatblygu arbenigaeth pwnc a rhannu ymarfer da gyda chyfoedion.

7.5.2. Llywodraethu a Materion Staffio

<u>*Corff Llywodraethu*</u>

Petai'r cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd yn cael ei weithredu, byddai'n golygu bod corff llywodraethu Ysgol Llanaelhaearn yn diddymu os fydd Ysgol Llanaelhaearn yn cau ar y 31 Awst 2020.

Ni ragwelir unrhyw newid i gorff llywodraethu presennol Ysgol Bro Plenydd.

<u>*Goblygiadau Staffio*</u>

Petai'r cynnig yn cael ei weithredu i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020, y bydd goblygiadau staffio yn arwain at ddiswyddiadau gan fyddai'r swyddi yn dod i ben pan mae'r ysgolion yn cau. Ymgynghorir yn benodol a staff a chynrychiolwyr yr Undebau fel rhan o'r cyfnod ymgynghori statudol. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau sy'n deillio o'r cynnig gydymffurfio â'r gyfraith gyflogaeth angenrheidiol a chynllun Diswyddo Gwynedd. Bydd cyfathrebu eglur ac agored gyda staff yn chwarae rhan greiddiol wrth weithredu unrhyw gynnig.

Yn ystod yr ymgynghoriad, cynhelir sesiwn galw heibio lle fydd staff o Wasanaeth Adnoddau Dynol y Cyngor yn bresennol os yw unrhyw aelod o staff yn dymuno trafod eu sefyllfa. Bydd croeso hefyd i staff gysylltu â'r gwasanaeth Adnoddau Dynol yn uniongyrchol os ydynt yn dymuno cael trafodaethau un i un. Cynigir pecyn cymorth, gan gynnwys hyfforddiant os yw'n briodol, i'r holl staff a effeithir arnynt gan y cynnig.

7.6 Adnoddau Ariannol

Y disgwyliad yw y bydd Gwynedd yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r adnoddau ariannol sydd ar gael i ddarparu addysg yn y Sir.

Mae hyn yn fwy pwysig gyda'r hinsawdd heriol iawn sy'n wynebu'r Cyngor ar hyn o bryd. Mae'n bwysig felly bod ymdrechion yn cael eu gwneud i ddefnyddio adnoddau mor effeithiol â phosibl o fewn y system addysg a hyfforddiant er lles plant a phobl ifanc. Mae hyn yn cynnwys yr holl adnoddau - dynol, technegol, adeiladu ac ariannol. Mae gwariant sylweddol ar ysgolion lle mae canran uchel o leoedd gwag.

Amrywia’r gwariant fesul disgybl yn fawr o ysgol i ysgol.

Ar gyfer yr 21ain Ganrif, mae angen sicrhau bod gan Wynedd rwydwaith o ysgolion o'r math cywir yn y lleoliadau cywir ar draws y Sir. Byddai lleihau nifer y lleoedd gwag a sicrhau ysgolion cadarn o ran maint yn rhoi cyfleoedd i ddatblygu elfennau cynhwysol. Mae gweithredu yn y modd hwn yn hanfodol os ydym am hyrwyddo cyfle cyfartal ar draws y Sir a lleihau effaith tlodi ym mywydau plant a phobl ifanc.

Dyrannwyd cyfanswm o £1,471,000 i ysgolion cynradd yr ardal yn 2019/20. Mae cost y pen ysgolion cynradd yr ardal yn £4,677 y disgybl ar gyfartaledd, i gymharu gyda chyfartaledd cost y disgybl yng Ngwynedd o £3,884. Amcangyfrifir y byddai gwireddu’r cynnig yn arwain at gost y disgybl o £3,975 yn Ysgol Bro Plenydd ym mis Medi 2020.

Ysgol	CYFRAN O’R GYLLIDEB		Gwarchodaeth Lleiafswm Staffio*
	Cyfanswm y Gyllideb	Cost Fesul Disgybl	
Llanaelhaearn	£139,000	£12,671	£43,744
Bro Plenydd	£292,000	£4,118	-
Cyfartaledd Ysgolion Cynradd y Sir	£404,000	£3,884	Cyfanswm y Sir: £611,609

**Mae’r polisi gwarchodaeth yn sicrhau o leiaf pennaeth ac athro/athrawes ym mhob Ysgol sydd gyda 15 neu fwy o ddisgyblion llawn amser, a pennaeth a chymhorthydd dosbarth mewn ysgolion sydd gyda llai na 15 disgybl llawn amser.*

Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi derbyn £43,744 o gyfraniad y polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio eleni. Mae hyn yn gwarantu pennaeth a chymhorthydd dosbarth (mewn ysgolion sydd gyda llai na 15 disgybl llawn amser). Mae strwythur staffio presennol yr ysgol, sef athro, cymhorthydd a rhannu pennaeth, yn golygu y byddai Ysgol Llanaelhaearn heb unrhyw newidiadau yn wynebu diffyg cyllidebol yn seiliedig ar y niferoedd presennol a’r rhagamcanion i’r dyfodol.

Rhagwelir y byddai arbedion o £100,518 y flwyddyn drwy gau ysgol Llanaelhaearn a’r disgyblion presennol i gael eu haddysgu yn ysgol Bro Plenydd, y Ffôr. Amcangyfrifir y byddai costau cludiant ar gyfer yr 8 disgybl oddeutu £11,400 ac felly byddai’r arbedion net arfaethedig wedi ystyried y costau cludiant oddeutu £89,118. Pe byddai angen darparu cludiant ar gyfer plant y dalgylch i gyd yn y dyfodol yna byddai’r costau cludiant yn cynyddu i oddeutu £25,000 a’r arbedion net arfaethedig yn debygol o fod yn £75,518 y flwyddyn.

Bydd unrhyw arbedion mewn costau refeniw yn cael eu cadw ym maes Ysgolion Gwynedd.

7.7 Amgylchedd Dysgu

Nod y Cyngor yw darparu adeiladau addysg gynradd o ansawdd yn y Sir trwy gynllunio strwythuredig, gan ddarparu ystafelloedd priodol i benaethiaid ysgol ac athrawon a mynediad i gaeau chwarae a neuadd briodol i blant. Bydd angen i adeiladau gydymffurfio â gofynion Cyfnod Sylfaenol a'r cwricwlwm yn ogystal.

Mae'r tabl isod yn cynnwys cyflwr adeiladau ysgolion Llanaelhaearn a Bro Plenydd, yn ogystal â chostau'r gwaith cynnal a chadw sydd ei angen.

Ysgol	Categor i Cyflwr	Diffygion Cyflwr	Cost y Cynnal a Chadw sydd ei Angen
Ysgol Llanaelhaearn	B	• Angen uwchraddio system aeryllu ac ailaddurno'r gegin. • Ail doi uwchben y toiledau. • Ail weirio ac uwchraddio goleuadau • Gwaith i atal tamprwydd o dan y lloriau mewn rhan o'r adeilad.	£117,000
Ysgol Bro Plenydd	A	• Angen uwchraddio system aeryllu ac ailaddurno'r gegin. • Ailaddurno allanol mewn mannau. • Ail-wynebu mynediad cerbydau i'r safle.	£95,000

Allwedd i'r Categorïau:			
A	DA (Dim Dirywiad)	**C**	GWAEL (Dirywiad Mawr)
B	BODDHAOL (Mân Ddirywiad)	**D**	DRWG (Wedi cyrraedd diwedd ei hoes)

Ffynhonnell: Adran Eiddo Gwynedd

Mae'r Cyngor yn cynnal arolygon cyflwr blynyddol ar ei holl eiddo. Mae'r arolygon blynyddol yn cyfrannu at Gynllun Rheoli Asedau'r Awdurdod ac yn galluogi blaenoriaethu'r rhaglen waith cynnal a chadw ysgolion.

Ysgol Llanaelhaearn

Yn yr arolwg cyflwr mae buddsoddiad wedi ei adnabod i uwchraddio'r gegin. Nid yw cegin Ysgol Llanaelhaearn yn cael ei ddefnyddio i goginio bellach ac mae bwyd yn cael ei gario o Ysgol Bro Plenydd. Ni fyddai'r buddsoddiad hwn yn angenrheidiol felly oni bai fod bwriad i ddefnyddio'r gegin eto.

Yn ddiweddar mae problemau wedi codi gyda dŵr yn codi o'r lloriau mewn un rhan o'r adeilad. Nid yw'r ysgol yn defnyddio'r gofod yma bellach. Yn dilyn archwiliad mae wedi dod i'r amlwg fod angen gosod system atal tamprwydd wedi ei osod o dan y rhan hwn o'r adeilad ac felly byddai angen buddsoddiad sylweddol i gywiro hyn.

Ysgol Bro Plenydd

Mae cyflwr Ysgol Bro Plenydd wedi ei adnabod yng nghategori A. Fel Ysgol Llanaelhaearn, mae angen uwchraddio elfennau o'r gegin. Mae'r gwaith arall sydd wedi ei adnabod yn ymwneud ac ail-wynebu rhan o fynediad cerbydau'r ysgol, ac ychydig o waith ailaddurno allanol. Nid yw'r gwaith yma yn amharu ar y gofod addysgu mewnol.

7.8 Y Gymuned

Cwblhaodd y Cyngor asesiad o effaith cymunedol ar yr opsiynau er mwyn gallu cymharu’r effaith fyddent yn ei gael ar y cymunedau dan sylw. Mae copi o’r adroddiad llawn yn cael ei gynnwys yn y pecyn cefndirol ar wefan y Cyngor www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg

Wrth ddatblygu unrhyw gynigion yn ymwneud â moderneiddio addysg, rhaid rhoi ystyriaeth lawn i’r effaith bosibl ar y gymuned. Nododd yr asesiad, drwy gau Ysgol Llanaelhaearn y bydd rhai elfennau o ddigwyddiadau cymunedol yn cael eu heffeithio. Mae casgliad yr asesiad yn nodi nad oes rheswm i unrhyw un o’r opsiynau gael effaith negyddol sylweddol ar y gymuned.

Mae’r tabl isod yn nodi’r defnydd cymunedol adeilad y ddwy ysgol ar hyn o bryd. Nid oes defnydd cymunedol o Ysgol Llanaelhaearn ar hyn o bryd.

	Llanaelhaearn	Y Ffôr
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)		
Aelwyd yr Urdd		✓
Dramâu		
Grwpiau Gwirfoddol		
Bore/Noson Goffi		
Arwerthiant Cymunedol		
Llyfrgell Gymunedol		
Ymarfer Côr		
Cymraeg i Oedolion		
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned		
Cylch/Ysgol Feithrin		✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon		
Clwb ar ôl Ysgol		
Clwb Diddordeb Lleol		

Nodir yn y tabl isod weithgareddau neu grwpiau y mae’r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw.

	Llanaelhaearn	Bro Plenydd
Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi		✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓	✓
Adrannau'r Urdd		✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)		✓

Er nad oes defnydd cymunedol o adeilad Ysgol Llanaelhaearn, mae’r ysgol yn ymwneud a’i chymuned ac yn defnyddio cyfleusterau'r gymuned, megis Canolfan y Babell yn gyson. Mae Canolfan y Ffor ynghlwm ac adeilad Ysgol Bro Plenydd ac mae Ysgol Bro Plenydd yn defnyddio'r adnodd hwn. Pe byddai’r cynnig hwn yn cael ei wireddu yna gellid hybu Ysgol Bro Plenydd i wneud defnydd o gyfleusterau pentref Llanaelhaearn yn ogystal, yn achlysurol.

I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleoedd i sicrhau fod cymuned Llanaelhaearn yn ymwybodol o weithgarwch Ysgol Bro Plenydd ac anogir cydweithio rhwng yr ysgol a chymuned Llanaelhaearn, lle'n briodol.

7.9 Yr Iaith Gymraeg

Ein disgwyliad yw bod ysgolion Cynradd y sir yn cefnogi ac yn gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel iaith gymdeithasol ac iaith addysg eu disgyblion.

Wrth ddatblygu unrhyw gynigion ynghylch ad-drefnu ysgolion, rhaid rhoi ystyriaeth lawn i'r effaith ar yr iaith Gymraeg. Mae cynnal a gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel iaith gymdeithasol ac iaith addysg bob amser yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion ac wrth asesu dewisiadau.

Cwblhawyd asesiad o ardrawiad ieithyddol y cynnig i gau Ysgol Llanaelhaearn ac addysgu'r disgyblion yn Ysgol Bro Plenydd. Mae'r asesiad ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

Deuir i gasgliad yn yr asesiad hwn, na ragwelir effaith negyddol ar yr iaith petai'r cynnig yn cael ei wireddu. Mae hyn yn benodol gan fod yr ysgol amgen yn cynnig addysg trwy gyfrwng Cymraeg, fel sydd yn cael ei gynnig yn Ysgol Llanaelhaearn ar hyn o bryd. Yr un yw'r Polisi Iaith ar gyfer holl ysgolion cynradd Gwynedd, felly'r un fyddai'r ddarpariaeth i'r disgyblion waeth pa ysgol y byddent yn dewis mynychu.

Yn ogystal, byddai'r disgyblion yn derbyn addysg mewn ysgol sydd â chanran uwch o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn y cartref, ac mewn Ward (Abererch) ble mae canran uwch o siaradwyr Cymraeg na Ward Llanaelhaearn.

Mae unrhyw drafodaethau yn ymwneud ag adrefnu angen nodi ymdrech Llywodraeth Cymru i gyrraedd y nod o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Yn unol â'r Polisi Iaith, disgwylir i gyfrwng y ddarpariaeth gwricwlaidd fod yr un fath ar draws ein hysgolion cynradd. Datblygwyd y Siarter Iaith gan y Cyngor - sy'n weithredol ymhob ysgol gynradd yng Ngwynedd- er mwyn annog defnydd cymdeithasol plant o'r Gymraeg, hyrwyddo naws Gymreig ein hysgolion ac ymwybyddiaeth y plant o Gymreictod.

Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2017-20
Mae'r ddwy ysgol, Ysgol Llanaelhaearn ac Ysgol Bro Plenydd, yn gweithredu amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020 Cyngor Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Gosod sylfaen gadarn yn y Gymraeg yn y Blynyddoedd Cynnar, gan sicrhau bod disgyblion o gefndir Saesneg yn cael y cyfle i ddysgu'r Gymraeg cyn gynted â phosib.
- Yn y cyfnod sylfaen, adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cyfnod meithrin a derbyn drwy barhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, a chychwyn ar y broses o ddatblygu eu sgiliau yn y Saesneg. Yn ymarferol, golyga hyn y bydd y mwyafrif o'r ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg fel pwnc yn y tymor olaf ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen gan roi sylw i ddatblygu sgiliau darllen, siarad ac ysgrifennu yn yr iaith honno. Y Gymraeg fydd iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.
- Yn CA2, parhau i ddatblygu meistrolaeth disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. Asesir cynnydd disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg ar ddiwedd y cyfnod allweddol.

Fe fyddai'r gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cyd-fynd ac amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-20, a thargedau a gymeradwywyd yn y Cynllun Strategol y Gymraeg.

7.10 Ffactorau Daearyddol

7.10.1. Trefniadau Teithio a chludiant arfaethedig

Strategaeth Cyngor Gwynedd ar gyfer addysg gynradd yw anelu at gyfyngu teithio o'r cartref i'r ysgol i daith un ffordd sydd heb fod yn fwy na 30 munud. Mae cludiant ar gael am ddim ar gyfer disgyblion ysgol gynradd sydd yn byw 2 filltir neu fwy o’r ysgol yn eu dalgylch.

Wrth symud i’r ysgol amgen, ni ragwelir bydd angen i unrhyw ddisgybl deithio pellter afresymol i gyrraedd safle addysgol, yn unol â’r strategaeth. Mae Ysgol Llanaelhaearn wedi ei leoli 3.6 milltir o safle presennol Ysgol Bro Plenydd a rhagwelir y byddai’r daith oddeutu 5 munud bob ffordd mewn car neu fws. Byddai cludiant yn cael ei ddarparu yn unol â Pholisi Cludiant ysgolion y Sir, a byddai costau o ddarparu cludiant i blant presennol Ysgol Llanaelhaearn i Ysgol Bro Plenydd oddeutu £11,400 y flwyddyn.

7.10.2. Dalgylchoedd Mynediad i Ysgolion

Yn sgil y cynnig byddai dalgylch Ysgol Bro Plenydd yn cynnwys dalgylch yr ysgol yn bresennol, a hefyd dalgylch presennol Ysgol Llanaelhaearn

Map 1: Sefyllfa bresennol dalgylchoedd yr ardal

Map 2: Dalgylch Ysgol Bro Plenydd os fydd newid

7.10.3. Trefniadau Mynediad Arfaethedig

Awdurdod Addysg Cyngor Gwynedd fyddai'r Awdurdod Mynediad, a byddai mynediad i'r ysgol yn unol â Pholisi Mynediad Ysgolion y Sir. Byddai'r Awdurdod yn rheoli derbyniadau i'r ysgol.

7.10.4. Llwybrau cerdded

Mae llwybrau cerdded yn ardal Ysgol Bro Plenydd wedi eu hamlygu ar y map isod:

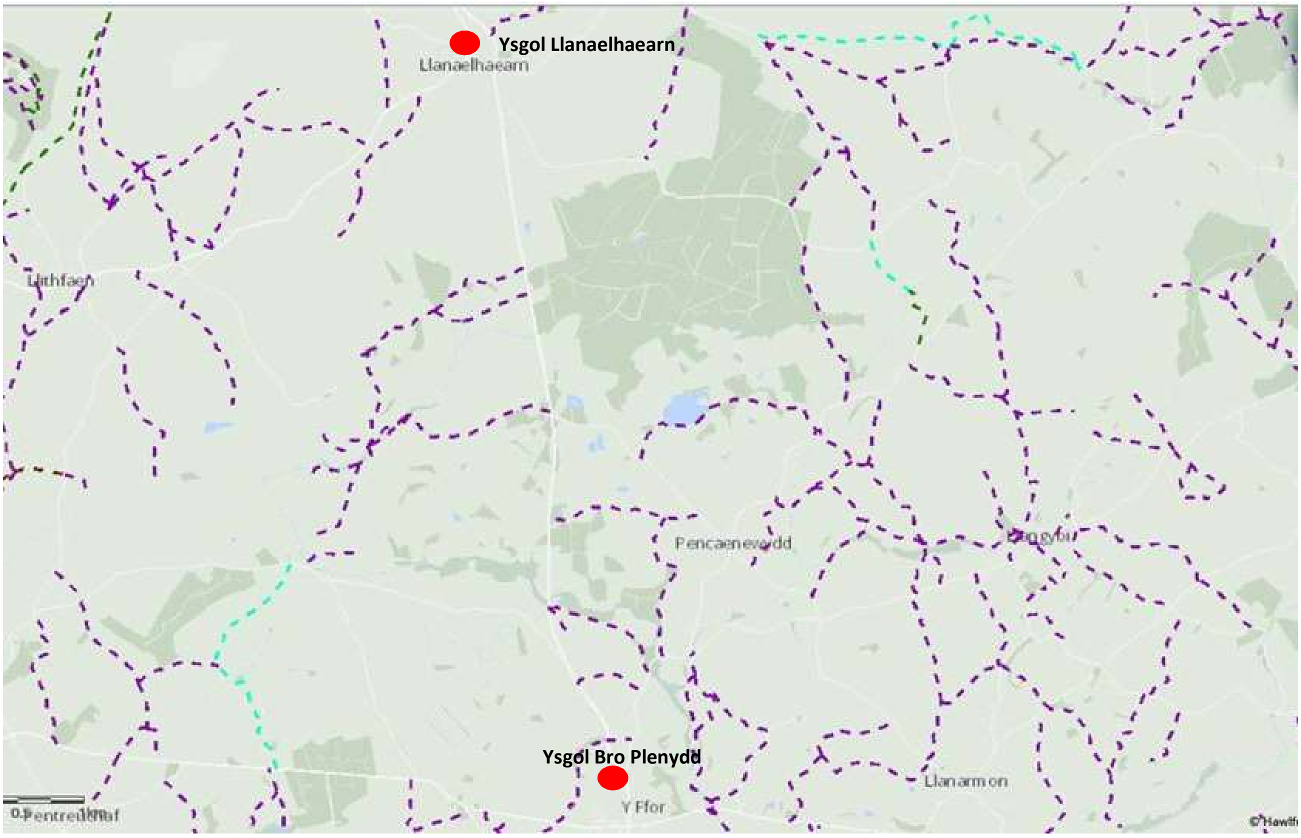

7.11 Effaith ar gydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb ar yr opsiynau. Mae'r asesiad yn rhoi sylw penodol i elfennau cydraddoldeb gwahanol megis hil, rhyw, anabledd, iaith, crefydd neu gred ac oedran. Mae'r asesiad yn nodi'r sefyllfa bresennol a'r polisïau a threfniadau sydd mewn lle a fyddai'n sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd â hawliau cyfartal.

Mae'r asesiad yn nodi nad yw'r opsiynau arfaethedig yn debygol o gael unrhyw effaith negyddol ar nodweddion cydraddoldeb, a disgwylir bydd effaith positif ar rai o'r nodweddion. Prif nod y cynllun yw gwella'r ddarpariaeth addysg yn y dalgylch, gan sicrhau fod plant yr ardal yn cael addysg dda a chyfleoedd cyfartal mewn adeiladau o safon ac sy'n addas i bwrpas, gan hefyd sicrhau fod unrhyw welliannau yn hyfyw i'r dyfodol. Ni fydd unrhyw newid i bolisïau'r ysgolion perthnasol ar faterion cydraddoldeb.

Bydd y Cyngor yn dilyn prosesau arferol trwy gefnogi a monitro, er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth pob ysgol a'r nodweddion cydraddoldeb. Mae Estyn hefyd yn arolygu ysgolion ac yn asesu agweddau cydraddoldeb yn rhan o'i ganllawiau arferol.

Gweler yr asesiad llawn ar wefan www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

7.12 Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion y sir drwy ei weithgareddau a'i brosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella llesiant yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023".

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, deuir i'r casgliad fod y cynnig yn bodloni 7 nod llesiant y Ddeddf, ynghyd ag amcanion llesiant y Cyngor. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, a hefyd cryfhau eu llesiant i'r dyfodol. Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleoedd o gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

Gweler yr asesiad llawn ar wefan www.gwynedd.llyw.cymru/moderneiddioaddysg.

7.13 Gwybodaeth am Anghenion Dysgu Ychwanegol

Mae gan adeilad Ysgol Bro Plenydd gyfleusterau cyfystyr ac Ysgol Llanaelhaearn i gynnig darpariaeth arbenigol sy'n addas ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol. Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod.

7.14 Ôl ddefnydd y safle

Pe gweithredir y cynnig byddai Ysgol Llanaelhaearn yn peidio â pharhau i gynnig addysg. Mae gan y Cyngor bolisi ôl-ddefnydd adeiladau ysgolion a byddai'r polisi yn cael ei ddilyn. Byddai angen i'r Cyngor drafod ac ystyried unrhyw dermau neu gyfyngiadau cyfreithiol rhwymol y gellid dod i rym pe bai unrhyw un o'r safleoedd yn peidio â bod yn safle ar gyfer darpariaeth addysg.

7.15 Risgiau Posibl

Risg	Effaith bosibl	Camau i Liniaru'r Risg
Diffyg gwneud penderfyniadau	Anallu i roi newid ar waith oherwydd diffyg penderfyniadau sy'n cynyddu'r tebygolrwydd o aflonyddu addysg disgyblion. Gallai achosi niwed i enw da'r Cyngor	Amserlen gyda cherrig milltir clir sy'n nodi pan fo angen penderfyniadau allweddol gan yr Aelod Cabinet Addysg
Cludiant annigonol ar gyfer y trefniadau newydd	Plant yn methu cael mynediad i'r ysgol amgen	Paratoi a chynllunio amserlen gyda cherrig milltir clir ar gyfer cynllunio a thendro cludiant ym mhell o flaen y diwrnod trosglwyddo disgyblion
Ansawdd yr addysg yn y tymor byr tra bod sefyllfa'r ysgol yn cael eu hadolygu	Gostwng ansawdd ar gyfer y disgyblion	Monitro'r ysgolion yn unol â pholisi'r adran Addysg.

7.16 Manteision ac anfanteision disgwyliedig y cynnig

Amlinellir y manteision ac anfanteision a adnabuwyd ar gyfer y cynnig yn y tabl isod:

Ystyriaethau	Manteision	Anfanteision
1. Maint Dosbarthiadau	Disgyblion i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas. Disgyblion i gymysgu yn ddyddiol a chael eu haddysgu gyda phlant eraill o'r un oedran.	
2. Niferoedd Disgyblion	Niferoedd yr ysgol a fydd yn darparu addysg ar gyfer yr ardal yn fwy cadarn a chynaliadwy i'r dyfodol. Cyfradd llai o lefydd gweigion yn y dalgylch.	
4. Arweinyddiaeth a Staffio	Niferoedd yr ysgol amgen yn rhoi tegwch i'r Pennaeth fedru arwain a rheoli yn broffesiynol yn yr ysgol.	Effaith ar gyflogaeth staff
5. Y Gymuned		Pentref Llanaelhaearn yn colli ysgol.
6. Adnoddau Ariannol	Ni fydd yr ysgol yn parhau i dderbyn cyfraniad gwarchodaeth lleiafswm staffio. Lleihau'r gost y disgybl o addysgu.	Costau cludiant i'r Awdurdod os yw'r ysgol amgen yn fwy na 2 filltir o gartrefi disgyblion.
8. Yr Iaith Gymraeg	Addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei gynnig fel y sefyllfa bresennol.	
9. Ffactorau Daearyddol	Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	Bydd angen i rai o'r disgyblion deithio ymhellach nac y gwnaent ar hyn o bryd.
10. Ystyriaethau eraill	Ansawdd addysg. Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Cynnig profiadau i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.	

8. Crynodeb o'r Cynnig

Mae'r cynnig hwn yn golygu y bydd Ysgol Llanaelhaearn yn cau a bod disgyblion yn trosglwyddo i Ysgol Bro Plenydd, Y Ffôr.

Cau Ysgol Llanaelhaearn ar y 31 Awst 2020, a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol y Bro Plenydd, Y Ffôr o 1 Medi 2020.

9. Egluro'r Broses Statudol a Manylion Ymgynghori

Yn ei gyfarfod ar y 5 Tachwedd 2019, cytunodd Cabinet Cyngor Gwynedd i "gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Llanaelhaearn ar 31 Awst 2020 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Bro Plenydd, Y Ffor, ar y 1af Medi 2020".

Cymeradwyodd y Cabinet yr argymhelliad i symud ymlaen i gyfnod o ymgynghori'n statudol ar yr opsiwn a ffafrir. Hon yw'r ddogfen ymgynghori sy'n cynnwys manylion y cynnig. Cyhoeddwyd y ddogfen hon ar y **16 Rhagfyr 2019** a gellir derbyn ymatebion tan **13:00 ar ddydd Mercher 29 Ionawr, 2020. Ni fydd ymatebion hyn yn cael eu cyfrif fel gwrthwynebiadau, ond sylwadau.** Os oes unrhyw un yn dymuno gwrthwynebu, rhaid iddynt wneud hynny yn dilyn cyhoeddi'r hysbysiad statudol (pe bai un yn cael ei gyhoeddi). Yn ystod yr ymgynghoriad hwn, gall yr ymatebion gynnwys sylwadau neu gwestiynau ar unrhyw agwedd o'r cynnig neu awgrymu opsiynau eraill.

Yn dilyn cyfnod ymgynghori statudol hwn, bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet yn Chwefror, 2020 lle byddai'r penderfyniad yn cael ei wneud p'un ai a ddylid bwrw ymlaen a'r cynnig hwn ai peidio. Bydd yr adroddiad ymgynghori hwn yn crynhoi'r materion a godwyd gan yr ymgynghorai ac yn cynnwys ymateb y Cyngor i'r materion. Cyhoeddir yr adroddiad ar wefan y Cyngor a bydd copïau caled ar gael ar gais. Rhoddir gwybod i rieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, staff a llywodraethwyr yr ysgol fod yr adroddiad ar gael. Bydd nifer o gynrychiolwyr o asiantaethau eraill yn cael gwybod bod yr adroddiad ymgynghori ar gael, e.e. Estyn, Gweinidogion Cymru, Aelodau Cynulliad perthnasol ac Aelodau Seneddol ayyb.

Os yw'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ar ôl ystyried yr adroddiad ymgynghori, bydd yn rhaid i'r cynnig gael ei gyhoeddi ar ffurf hysbysiad statudol. Bydd yr hysbysiad yn cael ei gyhoeddi ar ddiwrnod ysgol a bydd "**cyfnod gwrthwynebu**" o 28 diwrnod o'r dyddiad pan gyhoeddir y cynnig. Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynnig. Caiff yr hysbysiad ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Gwynedd a hefyd yn agos at y brif dderbynfa y ddwy ysgol sy'n ymwneud â'r cynnig; bydd copïau yn cael eu hanfon at yr ysgolion i'w dosbarthu i ddisgyblion, rhieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, staff a llywodraethwyr. Bydd copïau caled ar gael ar gais gan y swyddfa moderneiddio addysg.

Ar ôl i'r cyfnod gwrthwynebu ddod i ben, bydd y Cyngor yn cyhoeddi crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol ac ymateb y Cyngor i'r gwrthwynebiadau mewn "adroddiad gwrthwynebiadau". Bydd yr adroddiad gwrthwynebiad yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor a bydd copïau caled ar gael ar gais. Rhoddir gwybod hefyd i rieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, staff a llywodraethwyr y ddwy ysgol fod yr adroddiad gwrthwynebiad ar gael. Bydd nifer o gynrychiolwyr o asiantaethau eraill yn cael gwybod bod yr adroddiad gwrthwynebiad ar gael.

Bydd Cabinet y Cyngor yn gwneud y penderfyniad terfynol ar yr adroddiad gwrthwynebiad o fewn 28 diwrnod i ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Pan fydd y Cabinet wedi cyrraedd ei benderfyniad terfynol, bydd y penderfyniad yn cael ei roi'n ysgrifenedig, ynghyd â rhesymau penodol dros y penderfyniad. Bydd y penderfyniad yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor, a bydd rhieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, staff a llywodraethwyr y ddwy ysgol yn cael gwybod am y penderfyniad. Bydd nifer o gynrychiolwyr o asiantaethau eraill hefyd yn cael eu hysbysu am y penderfyniad.

Mewn rhai achosion - yn dilyn penderfyniad terfynol y Cabinet - mae'n bosibl i'r cyrff canlynol gyfeirio'r cynnig i Weinidogion Cymru i'w hystyried:

- Awdurdod Lleol arall a effeithir gan y cynnig

- Corff crefyddol priodol ar gyfer unrhyw ysgol a effeithir arni
- Corff llywodraethu ysgol wirfoddol neu ysgol sefydledig sy'n destun i'r cynigion
- Unrhyw Ymddiriedolaeth sy'n dal tir ar ran ysgol wirfoddol neu ysgol sefydledig sy'n destun cynnig
- Sefydliad addysg bellach yr effeithir arno gan y cynigion

Mae angen i'r cyrff sy'n cyfeirio'r cynnig nodi'r rheswm pam maen nhw o'r farn bod y penderfyniad a wnaed gan yr Awdurdod Lleol yn anghywir. Bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu a yw'r cynigion yn effeithio ar y cyrff ac a oes angen iddynt ystyried y cynigion.

10. Amserlen Arfaethedig

Dyddiad	Cam
5 Tachwedd 2019	**Adroddiad y Cabinet:** yn gofyn am ganiatâd i gynnal ymgynghoriad statudol
16 Rhagfyr 2019	**Cychwyn cyfnod ymgynghori statudol:** O leiaf 42 diwrnod i'r ymgynghorai ymateb, o leiaf 20 diwrnod o'r dyddiau hynny yn ddyddiau ysgol.
29 Ionawr 2020	**Dyddiad cau'r ymgynghoriad statudol:** Dyddiad cau ar gyfer derbyn sylwadau ar y cynnig
Chwefror 2020	**Cabinet:** Yn dilyn yr ymgynghoriad statudol, bydd adroddiad ar yr ymatebion yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet. Bydd y Cabinet yn trafod yr adroddiad a phenderfynu a ddylid bwrw ymlaen a'r cynnig ai peidio. Cyhoeddir yr adroddiad hwn ar wefan y Cyngor
Mawrth 2020	**Cyhoeddi rhybudd statudol:** Os bydd y Cyngor yn penderfynu bwrw ymlaen a'r cynnig, cyhoeddir hysbysiad statudol ac fe gynhelir cyfnod gwrthwynebu. Rhaid cyflwyno unrhyw wrthwynebiad o fewn y cyfnod gwrthwynebu 28 diwrnod
Mai 2020	**Y Cabinet:** Yn dilyn y cyfnod gwrthwynebu, bydd y Cabinet yn trafod yr adroddiad gwrthwynebiadau a phenderfynu a ddylid cadarnhau'r cynnig ai peidio.
Mehefin 2020	**Cyfeirio'r penderfyniad i Weinidogion Cymru:** Yn unol ag adran 54 o Ddeddf 2013, o fewn 28 diwrnod i benderfyniad y Cabinet, gall y cyrff canlynol gyfeirio'r cynnig i Weinidogion Cymru i'w benderfynu: i. Awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn effeithio arno; ii. Y corff crefyddol priodol ar gyfer unrhyw ysgol yr effeithir arni; iii. Corff llywodraethu ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion; iv. Ymddiriedolaeth sy'n dal eiddo ar ran ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion; v. Sefydliad addysg bellach y mae'r cynigion yn effeithio arni.
31 Awst 2020	**Gweithredu'r cynnig:** Ysgol Llanaelhaearn yn cau yn swyddogol, yn ddarostyngedig ar benderfyniadau y Cabinet.

ATODIAD 1 - Cymharu'r Opsiynau

Allwedd: Glas = Manteision Coch = Anfanteision Du = Sylwadau a Ffeithiau

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
1. Maint Dosbarthiadau	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth - 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20. Rhagolygon tair blynedd: 2020: 2 ddosbarth – 3 a 4 disgybl 2021: 1 dosbarth o 5 2022: 1 dosbarth o 5	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion Ysgol Llanaelhaearn yn parhau i gael eu haddysgu mewn dau ddosbarth – 3 disgybl yn y cyfnod sylfaen a 5 yn CA2 yn 2019-20.	Disgyblion i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy addas. Disgyblion i gymysgu yn ddyddiol a chael eu haddysgu gyda phlant eraill o'r un oedran.
2. Niferoedd Disgyblion	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. 39 o lefydd gweigion (83%) yn	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Llanaelhaearn. 39 o lefydd gweigion (83%).	Niferoedd yr ysgol a fydd yn darparu addysg ar gyfer yr ardal yn fwy cadarn a chynaliadwy i'r dyfodol.

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Yn arferol, nid yw Uned ABC yn denu plant i ysgol.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	2019-20 ac yn debygol o gynyddu yn ôl y rhagamcanion. Cyfle i ymgyrchu i godi niferoedd.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer. Gall yr opsiwn hwn ddenu mwy i'r ysgol yn y dyfodol.	Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran nifer.	Cyfradd llai o lefydd gweigion yn y dalgylch.
4. Arweinyddiaeth a Staffio	Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod a'r trefniant o gydweithio i ben.	Byddai denu ymgeisydd i swydd Pennaeth ar ysgol sydd a 8 o ddisgyblion yn her. Pe na fyddai Pennaeth yn cael ei benodi, a hynny yn gadael yr ysgol heb Bennaeth, ni fyddai modd agor drysau'r ysgol. Risg o beidio â phenodi Pennaeth a cholli staff yn y cyfamser.	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod a'r trefniant o gydweithio i ben	Arbed amser y Pennaeth - byddai ffederaleiddio yn golygu y gall y Pennaeth gynllunio ar draws y ffederasiwn, yn hytrach nag ysgolion unigol. Pe byddai angen recriwtio Pennaeth newydd yn y dyfodol gallai wneud y swydd yn fwy deniadol i ymgeiswyr. Byddai model ffederaleiddio ffurfiol yn rhoi strwythur	Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol mewn 4 diwrnod. Rhagolygon Chwilog yn dangos cynnydd mewn niferoedd dros y tair blynedd nesaf, a Garndolbenmaen yn gostwng dros y tair blynedd, felly nid yw sefyllfa	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod a'r trefniant o gydweithio i ben	Cyfrifoldebau ychwanegol i Reolwr Safle. Bydd y Pennaeth yn dysgu 1 diwrnod yr wythnos yn Ysgol Garndolbenmaen o fis Medi 2019, sy'n golygu ei fod yn arwain tair ysgol dros 4 diwrnod. Risg y gallai Ysgol Garndolbenmaen ddod ar trefniant o gydweithio i ben	Niferoedd yr ysgol amgen yn rhoi tegwch i'r Pennaeth fedru arwain a rheoli yn broffesiynol yn yr ysgol. Diswyddo staff

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
				pendant ac y buasai yn rhaid i unrhyw newydd gytuno i fod yn bennaeth ar y 'ffederasiwn'.	dysgu y Pennaeth yn debygol o newid.			
5. Y Gymuned	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn am o leiaf 5 mlynedd. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch	Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynaladwyedd darpariaeth addysg Ysgol Llanaelhaearn. Cadw presenoldeb ysgol ym mhentref Llanaelhaearn. Canran uchel o blant yn mynychu ysgolion all-dalgylch Hybu defnydd cymunedol o'r adeilad. Cyfyngu oriau agor i du allan i oriau ysgol oherwydd risg	Pentref Llanaelhaearn yn colli ysgol.

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
							cymysgu cyhoedd a disgyblion heb wiriadau DBS. Risg o faint o ddefnydd o gaffi fyddai mewn gwirionedd.	
6. Adnoddau Ariannol	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Byddai costau staffio'r opsiwn yma yn lleihau, ac yn cael eu cyfarch gan y 'rhwyd diogelu'. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r	Posibilrwydd o godi ffi ar ddarparwr gofal plant i greu incwm. Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel	Ysgol Llanaelhaearn yn parhau yn anghynaladwy yn ariannol ac felly'n derbyn swm tuag at warchodaeth lleiafswm staffio. Mae'r ysgol wedi derbyn £43,744 o gyllid ychwanegol yn 2019/20. Gan fod y polisi rhwyd diogelu yn gwarantu staffio o Bennaeth a chymhorthydd, nid yw'n cyfarch holl gostau staff yr ysgol, ac felly rhaid llenwi'r	Costau cludiant i'r Awdurdod os yw'r ysgol amgen yn fwy na 2 filltir o gartrefi disgyblion. Ni fydd yr ysgol yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio. Lleihau'r gost y disgybl o addysgu.

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
	bwlch drwy ailosod y gyllideb. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'n uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.	parhau'n uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.	bwlch drwy ailosod y gyllideb. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol. Ni fyddai'r opsiwn yn creu incwm.	bwlch drwy ailosod y gyllideb. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol. Cyfle i wneud arbedion drwy rannu adnoddau a chyflogi staff ar draws y ffederasiwn wrth benodi yn y dyfodol.	bwlch drwy ailosod y gyllideb. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol. Rhagolygon 3 blynedd y gyllideb yn dangos y bydd yr ysgol yn mynd i ddyled.	(£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol.	bwlch drwy ailosod y gyllideb. Cyfartaledd y disgybl Ysgol Llanaelhaearn yn parhau'r uchel (£12,671 y pen) sydd dair gwaith yn fwy na'r cyfartaledd sirol. Posibilrwydd o greu incwm. Angen buddsoddi yn y gegin er mwyn ei ddefnyddio eto.	
8. Yr Iaith Gymraeg	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol.	Addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei gynnig fel y sefyllfa bresennol.
9. Ffactorau Daearyddol	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Dim newid Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio	Bydd angen i rai o'r disgyblion deithio ymhellach nac y gwnaent ar hyn o bryd.

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	pellter afresymol i'r ysgol.	Ni fydd unrhyw ddisgybl yr ardal angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.
10. Ystyriaethau eraill	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Drwy ddod a'r trefniant presennol o gydweithio i ben, byddai'r cyfleoedd a'r profiadau sy'n cael eu cynnig i blant drwy ymweld ag Ysgol Chwilog yn dod i derfyn. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar	Ffurfioli'r trefniant presennol o gydweithio a rhannu Pennaeth. Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn dyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Dosbarthiadau bychain. Cynnig profiadau achlysurol i ddisgyblion gymdeithasu a phlant eraill o'r un oed drwy gydweithio ac ysgol Chwilog. Nid yw niferoedd presennol yr ysgol yn caniatáu i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar	Ansawdd addysg Buddiannau ac adnoddau'r ysgol. Cynnig profiadau i ddisgyblion gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Cymharu'r Opsiynau								
Ystyriaethau	**Cadw'r 'Status Quo'**	**Newid Strwythur Staffio**	**Sefydlu Uned Arsylwi Blynyddoedd Cynnar**	**Ffederaleiddio**	**Gwarant o 5 mlynedd**	**Sefydlu darpariaeth gofal plant ar y safle**	**Agor caffi i gyfrannu at gostau cynnal**	**Cau'r Ysgol a symud y plant i Ysgol Amgen**
	amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.		amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd. Mwy o ddefnydd o'r adeilad. Aberthu gofod dysgu.	gymdeithasu a chydweithio yn ddyddiol gyda chyfoedion i fanteisio ar amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd. Diffyg diddordeb gan ysgolion cyfagos.	amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.	amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd. Proses o gofrestru gyda AGC – oddeutu 6 mis. Angen sicrhau defnyddwyr rheolaidd i gyflogi 2 aelod o staff – oddeutu 10 o blant.	amrediad amrywiol o brofiadau cwricwlaidd ac allgyrsiol. Niferoedd yn anfantais wrth i ddisgyblion drosglwyddo i Ysgol Uwchradd.	

<u>Allwedd:</u> **Glas = Manteision** **Coch = Anfanteision** **Du = Sylwadau a Ffeithiau**